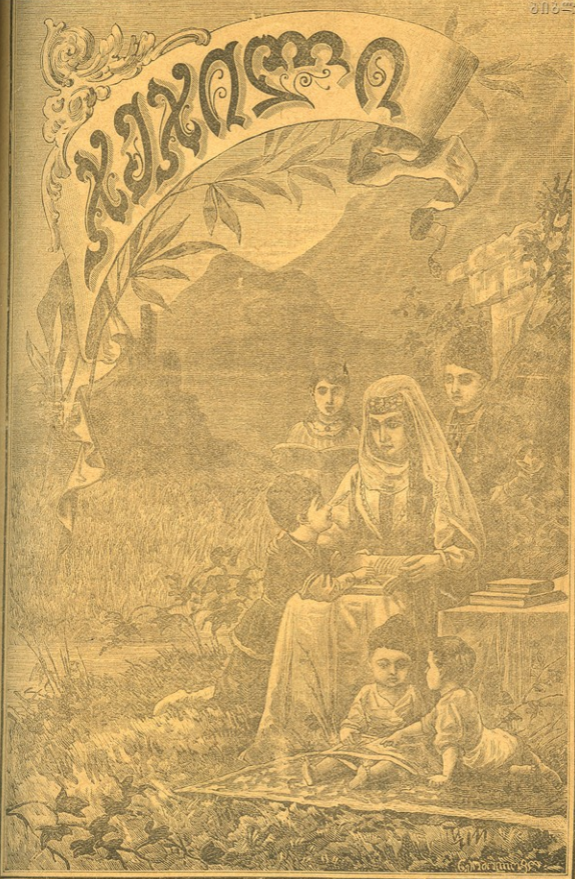

345/2
1901

№ V

8781
საქართველოს
ბიბლიოთეკა

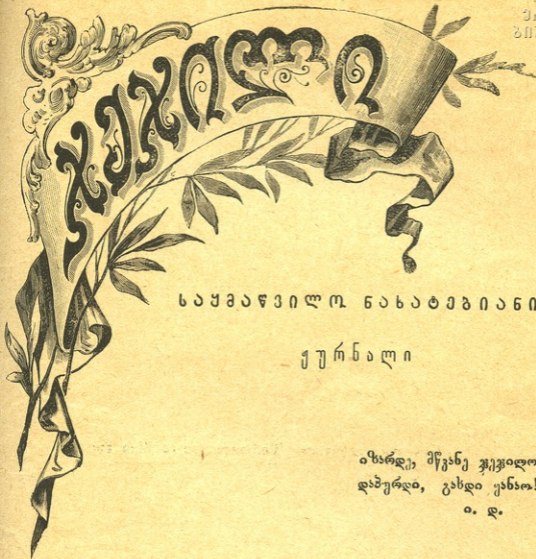
მ ა ი ბ ე ნ 1901

უფრნალო „ჯეჯილისა“

I ბურჯი მოთხრობა — რეზიკოსი	3
II მეგობარი ძალლი — კას-იმეჭლისა	7
III ფუტკარი (ლექსი) — დ. თომასჭვილისა	9
IV მეფის ასულის საჩუქარი (რუსულიდან) — ბეკუბის მეგობ- რისა	10
V ლედი ჯენ. მოთხრობა, გაგრძელება (თარგმანი) — ე. წკ- რეთლისა	14
VI დავიწყებული დედოფალი (რუსულიდან) — ბეს. ვაშაძისა	25
VII ენახოთ ის რას მეტყუის — ღათ. ფაღაქასი	27
VIII დედა ფუტკარის ნამბობი — აზ. წულაძისა	30
IX ქვის საუკუნის ბავშვები (თარგმანი) — ეკ. შ — სა	39
X ძალლი და ლომი — ტასასა	49
XI ქარი და მზე (რუსულიდან) — კატო შიქელაძისა	51
XII ორფეი და ევრიდიკე (ოვიდიუსისა) — ა. უემისთაქელისა	53
XIII გასართობი	58
XIV წერილმანი: აკროსტიხები, ანდაზები, გამოცანები, უჯრე- ბის ამოცანა, შარადა და რებუსი	60

თანხმათ მათი ყოველად უსამღვდელოესობის სა-
ქართველოს ეგზარხოსის დამტკიცებისა, თფილისის სა-
ეპარქიო რჩევამ, 17 ოქტომბერს, 1897 წ. გადა-
წვეიტა ქართული საყმაწვილო უფრნალი „ჯეჯილი“
საქართველოს ეპარქიის სამრევლო სკოლებში მიღე-
ბულ იქმნას სახმარებლათ.

ერეკლე
ნიკოლოზი

საქმავთვილო ნახატებიანი

ეურნალი

იზარდე, მწკანე ჟეჟილო.
დაბურდი, გახდი ეანო!
ი. დ.

№ V

ვალიწადი მეთოღმება

თფილისი
სტამბა ტ. მ. როტინანცის, № 41 | Тип. Т. М. Ротинанца, Гол. пр. № 41
1901

Доволено цензурою. Тифлисъ, 12-го Мая 1901 г.

საქართველოს
საქართველოს

ბ უ რ ჯ ი.

ასაფხულდა და გავკვხარდა: მთელი მიდამო
გაცოცხლდა. ეველა ხემ ფოთლები და კო-
რები შეისხა. მინდორი ამწვანდა. საღამოს
გრილი ნიაჳი ნახათ ელახუცებოდა ამწვანე-
ბულ ვახებს და, ღუთისაგან გამოგზავნილი
მოციქულიკით ეუბნებოდა მას: ნუ გემიანან,
ზამთარი გავიდა, ველარაფერი დაგატყნობს,

გავახმობსო.

მე გავათაჳე ჩემი საქმეები და გარეთ გამოჳედი წმინდა
ჳაერის ჩასაჳლანათ. მშჳენიერი რამ იყო სოჳელი ჳეოპია-
ნი, ჳადის მსგავს მთჳარის შუქსე; ეველგან ამწვანებული
ხენილი სასნიამოჳნო სურნელობას აურცელებდენ. ბაღებ
შუა, რომლებიც ისე უხვათ ამკობდენ ჳეოპიანს, ჩამორბო-
და ჳატარა მდინარე და ცელქი ბაჳძივით სტუნავდა ქეებზე.
მე მიჳედი ერთ ადგილს, სადაც გლენ-კაცს აეგო ქვითკირის
ბურჳი, და ქვაზე ჩამოჳჯექი. დიდხანს ვიჯექ ასე. ჩემ თაჳ-
ში ფიქრები არ მერეოდენ, ოცნებით არ ვიუხვი გატაცებუ-
ლი, მაგრამ სიამოჳნებას-კი ვგრძნობდი. მე ვსტკებოდი
ბუნების სურათით და ეს კმაროდა.

1951

საქართველოს
განათლების
მინისტროს
ბიბლიოთეკა

უცებ შემომესმა უცნაური ხმა. მე თავი მძლავრად ავიღე და აქეთ-იქით უურება დავიწეე, მაგრამ საეჭვოს არაფერს ვხედავდი... შორს, შორს, ძალიან შორს ისმოდა რაღაც ბლუილი, ღრიალი. მე ვაფატიცებდი თავლებს, რომლებშიაც შიში გამოკრთოდა, როდესაც დავინახე ერთი გლეხი, მას აეწია ჩოხის კალთები და მორბოდა ფვირილით: «არიქა, არიქა! თქმაში მოვარდა». მარტო აქ მივხვდი, რა ხუილიც მესმოდა.

მე სოფელში იშვიათათ შევსწრებივარ გასაფხულს, ამიტომ ჩემთვის საუურადღებო იყო წყლის გრგვინვა. მე ავედი ბურჯის თავსე და ველოდი წყალს. გული აღტაცებით მიტკეპდა, ქვევითა ტუჩი სისარულით მიტანსტანებდა. კბილებში რამდენჯერმე დამიბრინა ციკმა ქარმა. უცბათ დავინახე მოელვარე ტალღა. მას წინ მოუძლოდენ ქეები, ხეები. ეველაფერი ზრტყვიანალებდა. გაქანებული წყალი ისე გადაანტებოდა დიდ ქვას, ან ქვიშის გორას, თითქო ლამობდა მის ჩაულანჯასო; მთელ კსაზე არაფერი არ დაბრჩინა: ეველაფერს ძირი გამოუთხარა, ეველაფერი მოგლიჯა და წააქცია. აგერ დაეტაკა ჩემს ბურჯსაც, სედ შესაკდა და დამსხვრეული უკუიქცა. მე მისაროდა, რომ ქვის ბურჯმა ისე მედგრათ დაახვედრა წყალს თავისი ძეკრდი: ის ძაგრათ იდგა და ეუწლაც არ იბერტყავდა. წყალი-კი თითქოს თიქებს იგლეჯდა სიბრახით, რადგანაც ვერას ხდებოდა. ხან აქ შესტეორცნიდა ტალღას, ხან იქ. ერთბაშით დაეჯანსებოდა და თითქო შთანთქვას უბირებდა, მაგ-

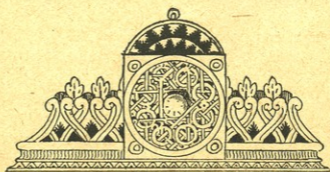
რამ დამარცხებული, ნაპერწკლებათ და ქაფათ ქცეული, უკან-
 ვე ბრუნდებოდა. მე გულ-სეღ დაკრეფილი და კბილებ-
 მოჭერილი ვიდევ და ვუუბრებდი ამ ბუნების მოვ-
 ლენილ კბირის ბრძოლას. გამძვინვარებული მდინარე
 ძლით რომ ვერას აკლებდა, ხანდისხან ლამუნით გა-
 უსრიალებდა ერთ-ერთს გვერდს ბურჯისას და ჩახურჩულე-
 ბდა: მენ მანც წამომეგვ და ბედსა გწევო, მთელ ქვეყანას
 გაჩვენებო, მაგრამ ქვამ და კირმა მძლავრი კავშირი შეჭკრეს
 და ერთათ, მსიდროთ შეწებებულნი, ებრძოდენ საერთო
 ძტერს. ჩემი ფაღავანი ბურჯი იყო, რადგან სეღ ვიდექი,
 და ვაქესებდი მას: ჭა! ეოხალათ იეავ, ეოხალათ, გაუძელი.
 მე ვბტუნავდი, ვევიროდი და სხვას რომ დავენახე, გიჟი ვე-
 გონებოდი. წუხლმა ძირი გამოუთხარა ბურჯს, მწვავეთ და-
 იღრიანლა და გადაუნგრიან ცალი მხარე; გადახტა ვენახში,
 წაღეკა ვახები, სეები და ძირიანათ ამოაგლო ქვევრები, რომ-
 ლებიც ვენახში ეოფილიეკენ დაფლულნი. ბურჯმა ვერ შესძ-
 ლო და ტირილი დაიწყო: ამოდენა შრომა შესწირა იმ სა-
 წუხალ ვახებს, რომლებსაც მფარველობას უწევდა თავის,
 ფრთებივით გაძლილ, კედლებით, ელობებოდა წუხლს და
 ტეუილათ ჩაუარა ამოდენა ამავმა.

მე გული გამისკდა. აქამდის ჩემი თავი კბირი
 მეგონა. ჩემი ფაღავანი, ჩემი «მოქრი» ფენს არ
 იცვლიდა, გულს არ იტყენდა, ახლა-გი იძლია: ცალი
 ფრთა მოტედა. მეც წუხალ შუა დავჩნი, ეველა სულდგმულს

მოძორებული. ერთი მძლავრი ტალღაც და გადაძინდა თან. უკანასკნელმაც არ დაიკვიანა: შორიდანვე გამოქანდა, გიჟივით ამოხტა წყლის სვეით და უფრო შეუბავრათ დაეკურა თავის გულად მტერს. ბურჯმა ველარ ცაუძლო უთანასწორო ბრძოლას: წვალს სულ ახალ-ახალი ძალა ეძებებოდა თავის მოძმე სვე-სუვებიდან და ბურჯს-კი არაკინ შევლოდა, გარდა ჩემის თანაგრძნობისა და ცადიერი თანაგრძნობას რას გამოადგებოდა?—იძლია და გადაიქცა. მე წვალმა სელები გამაშლეინა და ბებერი ევავის ფრთებივით ამაქნეინა. ბურჯის დამარცხებამ გული გამოიტყუნა და ამას შემდეგ ჯერ ბრძოლა არც-კი მინდოდა, მაგრამ სიცოცხლის სიყვარული გაჭირვების დროს მძლავრია; მეც. როგორც გძირი შევები წვალს, ის იყო ვძლიე ბუნების შვილს, როდესაც იგი დარწობას მიპირებდა. —ამ დროს გამოძევიძა. მე ჩემს ლოკინში ვიწექი და რაც ძალი და ღონე მქონდა უტყუანებდი სელებს ჩემ ბაღიშს. შუბლსე გაჭირვების სვითქი გადამდიოდა.

რეზიკა.

მეგობარი ძალი.

რთ ზატარა სსსლში ცოლ-ქმარი ცხოვრობდა. ამათ ჭეაჯდათ ზატარა ქალი — სალომე. სასლთან მშკენიერი ბაღი იყო გაშენებული. სალომე მთელ დღეებს ამ ბაღში ატარებდა: იგი თამაშობდა სიღაში, დასდევდა ზეზელებს და თან არ იმორებდა თაკისს საუვარელ დიდ ძაღლს — მილორკას.

დღდა იშკიათათ გამოდიოდა ბაღში სასეინოთ, რადგანაც სასლში ბეკრი საქმე ჭქონდა. ერთსელ, როცა სალომე თამაშობაში გართული იყო, დაინახა მეტად მშკენიერი ზეზელა და გამოეკიდა დასაჭერათ. ძაგრამ ზეზელას დაჭერა ასე ადვილიც არ იყო. სალომე ასე სშირათ გამოჭკიდებია ზეზელას, ძაგრამ ამათ: ზეზელა ასლა სადღაც შორს გაურინდა. ამ ზეზელას რომ მისდევდა, უეცრათ გუბეს მიადგა. სალომეს აერძალული ჭქონდა ამ გუბესთან სიარული, ძაგრამ ზეზელა ძალიან ღამაში იყო და როგორ მიეტოვებია! ზეზელა ერთ ლურჯ კვავილსე დაჯდა, რომელიც ნაპირთან წყაღში ამოსულიყო. სალომე ზეზელას წა-

სწვდა, ნაპირის ტალახსე ფეხი გაუსწლტა და წეაღში გა-
დავარდა.

საბრალომ შეჭკივლა, მაგრამ დედა შორსაა: ვინ გაი-
კონებს? ვინ იხსნის სალომეს? ერთგულმა მილორკამ გაი-
გონა ქალის ევირილი, გადასტა წეაღში, დაავლო პირი
კაბაში, და ასე გაიტანა ნაპირსე; მაგრამ აქ მეორე უბედუ-
რება შესვდათ: ნაპირი უცაბი და თინიანი იყო. ასეთი
ტვირთით ძაღლი ვერ აღიოდა ნაპირსე. ძაძინ იძან სმა
ძაღლა შეჭეუფა. ბავში-კი მაგრათ ეჭირა ფსებით. ასეთი
ძაღლის ეევა მუშებმა გაიგონეს, საჩქაროთ მოიბინეს, სა-
ლომე გაწუმული ამოეყვანეს და დედას მიჭკვარეს. ძაღე
მილორკაც მოვიდა აქ. ეველა დიდი აღეურსით მიეგება სა-
ლომეს მსხნელს და ერთგულ მეგობარს.

კან-იმერლისა.

მეფის ასულის საჩუქარი.

(რუსულიდან).

რთ სასელმწიფოში ცხოვრობდა მეფე, რომელსაც ჰყვანდა ერთათ-ერთი ქალიშვილი.

სასელმწიფოს ძველთ ძრიელ უყვარდათ მეფის ასული. დიდი და ზატარა, ძდიდარი და ღარიბი ყოველ უქმე-დექსასწაულს ასახუქრებდენ სხვა-და-სხვა სათამაშოებით თავის საყვარელს ერთათ-ერთ ტანტის

მეძვედრეს.

მეფის ასულის ამ გვარი ზატკისცემა ხალხს ჩვეულებათ გადაეცათ. წელსაც ასე იყო.

საშობათ მეფის სასახლის წინ მოყვართ თავი აუბრებელ ხალხს და სხვა-და-სხვა საჩუქრებით სასახლეში მიიხწრაზოდენ.

საჩუქრების მომტანთა შორის მივიდა სასახლეში დავლეჯილ ტანსაცმელში გახვეული ზატარა ქალი. მას ხელში ქაღალდში გამოხვეული რაღაც ეჭირა. მეფის ვესირმა რო

დინასს ეს ეძაწვილი, რომელიც გვანდა უფრო მათხოვარსა, წეროდით ჰკითხს:

— შენ აქ რათ მოსულხარ?

— ჩვენ ძვირფას მეფის ასულს საჩუქარი მოვუტანე, — უბასუსს ქაღმა, — აიღეთ.

ვესირმა რომ შესვეული გასწნა და ნახს შივ ჩვრებოსკან გაკეთებული დედოფალს, გულიანათ გადაინარსარა.

— განა ეს მართლა მეფის ასულს მოუტანე?

— ნუ იცინით, — თამამათ უთხრა ეძაწვილმა, — თქვენ რომ იცოდეთ მე რა სიამოვნებით ვთამამობდი ხოლმე ამ დედოფალს, აგრე არ დამცინებთ. ეს დედოფალს იყო ჩემი ერთათ-ერთი მსნიამოვნებელი სათამამო.

— ნუ ლაპარაკობ... ნუ ლაპარაკობ... უთხრა გულ-მოსულმა ვესირმა, — წაიდე შენი გატურტლული დედოფალს და დაიღუპე აქედან. ვესირმა სიხლით გადაუგდო დედოფალს მიწასე.

გულ-დაწვეტილმა ეძაწვილმა აიღო მონძებში განვეული დედოფალს, შეასვია ისევე ქაღალდში და ტირილით გარეთ გამოვიდა.

სწორეთ ამ დროს მეფის ასული სასასლიდან სასეირნოთ მიდიოდა. დინასსა თუ არა დაგლეჯილ ტანისამოსში მტირალა ჰატარა ქალი, მაძინვე უბძანა თავის მსლებელ ქალს ვკითხს, რათა ტირილდა ეს საბრალა.

— უთუთათ მათხოვარია, მოწებალებს თუ თხოულობს,

უთნა მეფის ასულს მსლებელმა ქალმა, ამოიღო ფულით ქისა და უნდა მიეცა.

— მათხოვრო, მათხოვრო, — დაუძახა ამ ქალმა, — აჰ, მოდი აქ და მიიღე.

მაგრამ საწვალმა ეძაწვილმა უარი განაცხადა მოწველების მიღებასე და გულწრფელათ უძბო მეფის ასულს რაზედაც ტიროდა, როგორ ვესირმა გულსაკლავათ გადგეღო დედოფალა, რომელიც მას უნდოდა ეჩუქებინა მეფის ასულისათვის.

მეფის ასულმა მიიღო საწვალის ეძაწვილისაგან საჩუქარი; როგორც-კი გასსნა ტბის კვრით დანიწყო სიცილი.

— რა კარგი დედოფალა! რა კარგი! — წამოიძახა მეფის ასულმა. — მე ბევრი დედოფლები მქვს, მაგრამ ამისთანა ჯერ არა მქონია, ოხ, რა მძვენიურია! ეს დედოფალა ეველასე უფრო მეუვარება. მამახემს ბევრჯერ უთქვამს ჩემთვის: საწვალის ღარიბი ხალხი ეველას უნდა ებრძლებოდეს და უეუარდესო, ეს დედოფალა იქნება ჩემი «დედოფალა — მათხოვარი», მე ეს მეუვარება და მებრძლება და ჩაიერა გულში. ამას შემდეგ მეფის ასულს თავისიდან არ მოუძორებია «დედოფალა — მათხოვარი». ეს დედოფალა ეოკუელთვის აგონებდა ხოლმე მეფის ასულს, რომ ქვეყანასე არის ბევრი საწვალის — ღარიბი ხალხი, რომლებიც უნდა შეიბრძლონ და უძველონ. ამიტომ მეფის ასული ეველას ძველოდა, გულკეთილათ ემცყოდა, ამთვის არა-

ჲერს იშურებდა. როცა ძეჲის ასული დედოფლათ განდა, უფრო
ძეტს უურადლებას აქცევდა ღარიბ სალსს. ის საწეალი მს-
თხოვარი ქალი, რომელმაც მინათვა ძეჲის ასულს თავის
ერთათ-ერთი განსართობი სათამაშო დედოფლან, მიღებუღია
ძეჲის სასახლეში და ანღაც იქ ცხოვრობს.

ბავშების მეგობარი.

ლედი ჯენ.

(ჯემისონის მოთხრობა)

VIII

ლედი ჯენის ასალი მემორები

ოკლე ხანში პეპსი და პატარა ლედი ჯენი ისე და-მეგობრდნენ, რომ ბავში თითქმის მთელ დღეებს პეპსის სუფთა და ლამაზ ოთახში ატარებდა. მადელონსაც ძალიან შეუყვარდა თავისი ქალის ცისფერ თვალებიანი და ოქროსფერ თმისანი მეგობარი და ისე არ წაფიქროდა საეპროთ სახლიდან, რომ ბავშვისთვის ან ტკბილი პური, ან დაშაქრული ნუში და ნიგოზი არ დაეტოვებინა, ისე არ დაბრუნდებოდა საღამოს, რომ მისთვის რამე იაფი, უბრალო, მაგრამ ლამაზი ან სასაცილო სათამაშო არ მოეტანა.

ლედი ჯენის ასე დაახლოვება მეზობლებთან არაფრათ ეჭაშნიკა ქოზენს და მან ერთხელ თავის ნაცნობ ქალს, მეთუთუნეს ცოლსაც-კი გაუზიარა თავისი აზრები ამ საგნის შესახებ.

— შეიძლება ძალიან პატიოსანიც იყვენ ორივე დედა-შვილი, დაიწყო მან,—მაგრამ დამეთანხმეთ, რომ ბავშვისთვის სასარგებლო არ არის მთელი დღეებით ისეთი ქალის საზოგადოებაში ყოფნა, რომელიც მთელ თავის დროს დუქანში ატარებს, რომელსაც ყველა ქუ-

ჩის ბავშვები „გემრიელ ნუშს“ უძახიან! ჩემი ლედი ჯენი მაგნიარ საზოგადოებაში ყოფნას არ არის მიჩვეული!

— მართალია, მადელონს არა აქვს დიდკაცური შეხედულება! — დაეთანხმა მეთუთუნეს ცოლი ქოზენს. — არც პეპსია მაღალ საზოგადოებაში აღზრდილი.. მაგრამ ნუ დაივიწყებთ, რომ მადელონს მდიდარი ნათესაეები ჰყავს, პეშუს ოჯახობა... პეშუს ცოლი — მისი მკვიდრი დაა. პეშუს უფროსი ქალი, მარი, ძალიან ლამაზია, მშვენიერათ აღზრდილია Sacré Coeur-ის მონასტერში და ამ მოკლე ხანში თხოვდება, მსაჯული გიუოს შეილს მიჰყვება... ხომ იცით, ვინც არის მსაჯული გიუო?

— როგორ არა, როგორ არა! — სწრაფათ მიუგო ქოზენმა. — მაშა ჩემი, პიერ ბერყერონი, და გიუო დიდი მეგობრები იყვენ. თუ პეშუს ოჯახობას ასეთი კარგი ნაცნობობა აქვს, და თუ მადელონი მალე მსაჯულის ვაჟის დეიდა გახდება — მაშინ, რასაკვირველია, მე არ დაეუშლი ლედის მასთან დაახლოებას!

და მას აქეთ, დილიდან სალამომდის, ლედი ჯენი პეპსის არ შორდებოდა. ის სადილსაც-კი ყოველთვის იქ ჰქამდა. ბავშვა ნიგეზის და ნუშის გატყენა და დაშაქერა ისწავლა; მისი დახმარებით პეპსი საათ ნახევარში, ორ საათში ათაგებდა მთელ თავის დღიურ საქმეს, დანარჩენ დროს-კი სულ თავის პატარა მეგობარს ახმარებდა. პეპსი ყოველ დღეს თვითონ ჰხანდა პირს ჯენს, უწმინდად ეარდის ფერ ფრჩხილებს და მარგალიტებივით თეთრ კბილებს, უბარცხნიდა გრძელ და ხუჭუჭ, ოქროსფერ თმას, უსწორებდა და უკრავდა გაშლილ კაბაზე აბრეშუმის განიერ სარტყელს...

ერთ დღეს ქოზენმა გამოუცხადა ჯენს, როდესაც კარგი დღეები იყოს, ფეხშიშველა იარე, მთელი დღე დადინარ, ველარაფერმა გაგიძლო, შენ ფეხსაცმელებს ხომ ვერ გადაეყვებიო.

მას აქეთ, როგორც-კი ბავშვს ფეხსაცმელები დაეხეოდა — მადელონი მაშინვე უყიდდა ხოლმე მას ახალს, პეპსი-კი გულმოდგინეთ დაუკრავდა ხოლმე დახეულ ჩულქებს და გაცეთილ საცვალს. მეო-

რეთ ქოზენმა გამოუცხადა ჯენს, მუქი ფერის კაბა უნდა შეგიკვრო, თეთრ კაბებს თავი დაანებე, ყოველ დღე რეცხას და ყოველ დღე ცელას ვერ აგიდიდარო; აქ-კი თავუნამაც იჩინა თავი, წაეიდა ქოზენთან და თავისი დამტერეული ფრანგული ენით ძლიეს გაავებინა მას, მე მზათ ვარ უფასოთ ვურეცხო ჯენს როგორც საცვალი, ისე თეთრი კაბებიცო. თავუნამ მშენიერი რეცხვა იცოდა ამნაირათ მას აქეთ ლედი ჯენი ყოველთვის სუფთათ და კოხტათ ჩაცმული დადიოდა. ცოტ-ცოტა მწუხარე და დაღონებული გამომეტყველება მოცილდა ბავშის სახეს, ის გასუქდა, ლოყები ამოეცო, მისმა ცისფერმა თვალებმა ისეე უწინდელივით მნაირულათ ელვარება დაიწყეს... „კეთილი ბავშების“ ქუჩის მცხოვრებლები ყველა სიყვარულით და სიამოვნებით უყურებდნენ ლამაზ ბავშს, რომელსაც ყოველთვის გულზე ცისფერი ყანჩა ჰყავდა მიხუტებული, და ყველა დიდ მონაწილეობას იღებდა მის ცხოვრებაში.

გამხმარი და მოკუნტული ფრანგი—ჟერარი, რომელიც მადელონის სახლის ახლობლათ თავის პატარა დუქანში მწვანეულობით ვაჭრობდა, ხშირათ იმეორებდა, რომ მისთვის ის დღე დღეთ არ ითვლებოდა, რა დღესაც ლედი ჯენის მშენიერ სახეს თვალს ვერ მოჰკრავდა. მართლაც, ჟერარს სახე მთლათ გაუნათლდებოდა ხოლმე, როცა დილაობით მის დუქანის წინ პატარა ბავშის ნაზი, წკრიალა ხმა მოისმოდა.

— დილა მშვიდობის, ბატონო ჟერარ!—ეტყოდა ხოლმე ლედი ჯენი. დეიდა პოლინამ (ხან-და-ხან-კი პეპსიმ) შემოგითვალათ, ამ ფულის სტაფილო, (ან ხაზეი, ან ვაშლები) გამომიგზავნეთო.

ჟერარი მაშინვე მისცემდა ბავშს რაც მას ესაჭიროებოდა, მერე-კი უსათუოთ დაუმატებდა საჩუქრათ კამფეტებს ან ფართოხლებს, რომლებსაც ბავში ყოველთვის მნაირული და ბედნიერი ღიმილით მიიღებდა ხოლმე.

ჟერარს ჭირივით ძულდა „კეთილი ბავშების“ ქუჩაზე მცხოვრები ბავშები, რადგანაც ისინი ყოველთვის დაცინოდნენ და ახლებ-

დენ ამ საწყალ მოხუცს; მართლაც, შესახედავთ ჟერარი ძალიან სასაცილო იყო; მისი შენაოჯებული, უწვერ-ულვაშო სახე ადამიანს შემწეარ ვაშლს მოაგონებდა; თავზე მას ყოველთვის წითელი ხელსახოცი ეხვია, რომელიც ნიკაპ ქვეშ ჰქონდა შეკრული; ჩაცმითაც სასაცილოთ იცვამდა; მუდამ საშინელი განიერი შარვალი ეცვა და გრძელი, თეთრი წინსაფარი ეკრა წელზე. ბავშები იშვიათათ ბედადენ მის დუქანში შესვლას; ჟერარი არა თუ არაფერ დასამატს არ აძლევდა—დუქანში შემოშვებაც კი ეზარებოდა მათი.

მთელი დღეობით მოხუცი ჟერარი თავისი დახლის გვერდით იჯდა; დახლზე ლამაზათ იყო დალაგებული ყოველგვარი მწვანეულობა და ხილეულობა; რადგანაც მთელი დუქანი ადამიანის თვალს იტაცებდა სისუფთავით, მწვანილი და ხილიც კი ყოველთვის ახალი და კარგი, სუნნელოვანი იყო—მყიდველები ერთ წამსაც კი არ აძლევდენ მოსვენებას ჟერარს, სულ ბუზბივით ეხვეოდენ მის დუქანს. მაგრამ დახლთან ჯდომის დროსაც კი ჟერარი უსაქმურათ არ იყო; მას ყოველთვის რამე საქმე ჰქონდა ხელში, ის თავისი ხელით ირეცხდა სარეცხს, თავისი ხელით დაიკრებდა ხოლმე საცეცხლს და დარუფთავებდა წინდებს... მას სრულიად არ რცხვენოდა, თუ მყიდველი ისეთ დრუხ მიუსწრებდა, როდესაც ის ასეთ ქალურ საქმეებში იყო გართული; ის მაშინვე გადადებდა გვერდზე წინდას, ან რამე საცეცხლს, რომელიც ხელში ეჭირა—და მწვანილს ან ხილს აწოდებოდა ახალ მცხულს...

ერთ დღიას ლექდი ჯენი ძალიან გააკვირვა იმ ამბავმა, რომ ჟერარმა ის თავის დუქანში შეიპატიჟა და თხოვა, ავერ დაჯექით და თქვენი ფართობხალი შექამეთ, სანამ მე ამ ჩემ პერანგს დავაკერებო. ფართობხლის შექმნაზე ჯენმა უარი თქვა, რადგანაც მიჩვეული იყო ყველაფერი პეპსისთვის შუაზე გაეყო, დუქანში შესვლაზე და ცოტა ხანს მოცდაზე-კი სიამოვნებით დათანხმდა. მან ჩამოსვა ძირს თავისი ცისფერი ყანჩა, დააყენა ის მწვანილის უფარგის ნარ-

საქართველოს
პარლამენტის
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

საქართველოს
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ჩენებით საესე კალათის წინ, თითონ-კი სკამზე შეპოტინდა, დალაგა ფეხები სტაფილოთ საესე პატარა ბოჩკაზე, გასწორა კაბა, დააყრდნო თავი მუხლებზე დანდობილ ორივე ხელებზე და ყურადღებით მიიჩერდა თავისი ბებერი მეგობრის სახეს. ეტყობოდა, რომ რაღაცს ფიქრობდა, მაგრამ ვერ ბედავდა თავის ფიქრების ხმა მალლა გამოეთქმას; ბოლოს ცნობის მოყვარობამ წასძლია და მან ზრდილო ბიანათ, თუმცა ცოტა შეკრთომით ჰკითხა ჟერარს:

— ბატონო ჟერარ, მითხარით, თქვენ კაცი ხართ თუ ქალი? ჟერარი გაშტერდა; რამდენიმე წამს მან გოაცებით უყურა ლედი ჯენის სერიოზულათ დაფიქრებულ სახეს, მერე მხიარულათ გაღიხარხარა. დიდი ხანი იყო მას აქეთ, რაც არაფის არ გაგვონა ჟერარისაგან ასეთი მხიარული, ხმა მაღალი სიცილი.

— ოჰ, ლმერთო! — იცინოდა და თან ლაპარაკობდა მეღუქნე. — ჩემო პატარა ლედი, მე თითონაც არ ვიცი რა ვარ, რადგანაც კაცის საქმესაც ვაკეთებ და ქალისასაც... მაგრამ მითხარით, რაში მოგვონდათ, რანაირათ მოგივიდათ თავში მაგისტანა კითხვა?

— მე დიდი ხანია, რაც ვფიქრობ ამაზე! — სერიოზულათ მიუგო ბეშმა. — კაცები არაოდეს არ კერავენ და არ იკეთებენ მაგისტანა წინსაუარს... ქალებს-კი არაოდეს არ აცვიათ მაგისტანა განიერი შარელები... აი, ამიტომ არ ვიცი, ქალი ხართ თუ კაცი.

— ოჰ, ლმერთო! — ისევე გაღიხარხარა ჟერარმა.

— რა გეცინებათ? — ჰკითხა წყენით ჯენმა, რომელსაც არაფრათ ესიამოვნა თავისი მეგობრის დაცინება. — მე იმიტომ გკითხავთ, რომ თუ თქვენ კაცი ხართ, უთუოთ ძალიან უნდა გიჭირდესთ კრევა და რეცხა!

— ოჰ, ჩემო კეთილო ბეშო! — შეწყვიტა სიცილი ჟერარმა. — რასაკვირველია, მიჭირს და მეძნელება; მაგრამ, ხომ იცით, რომ მე სულ მარტონელა ადამიანი ვარ, თუ ჩემ თავზე თვითონვე არ ვიზრუნე — სხვას ვის გავახსენდები?

— მე გამახსენდები! — მხიარული ღიმილით მიუგო ლედი ჯენი.

მა.—ძალიან მიხარია, რომ გავიგე, რომ თქვენ კაცი ყოფილხართ. ამ ცოტა ხანში პეპსიმ კერვა უნდა მასწავლოს, და მე ყოველთვის დაგიკრავთ ხოლმე ტანსაცმელს.

—პატარა ანგელოზო!—აღტაცებით წამოიძახა ფერარმა.—აი, წაიღეთ ეს მეორე ფორთოხალიც!—და მან გაუშვირა ბავშს დიდი, მშვენიერი ფორთოხალი.

—არა, არა, მადლობელი ვარ!—მიუგო ჯენმა და იქით გასწია ფერარის ხელი,—მე დღეს მხოლოდ ერთი რამ ვიყიდე თქვენგან—აპიტომ დამატებაც მარტო ერთი მერგება, მეტი რომ მომცეთ—ეს უსამართლობა იქნება. ახლა-კი—დროა, რომ სახლში წავიდე!—და პატარა ჯენი ჩამოხტა სკამიდან, მიიხუტა გულზე ყანჩა, რომელსაც დიდათ არაფრათ იამა მწვანილის ნარჩენებით საესე კალათის მოშორება, ზრდილობიანათ გამოეთხოვა მდუღქნეს და გამოცქრიალდა ქუჩაში.

დიდხანს, დიდხანს იჯდა დაფიქრებით მოხუცი ფერარი ბავშვის წასვლას შემდეგ... ბოლოს მან მწარეთ ამოიოხრა, დაკეცა თავისი პერანგი, რომელსაც აკერებდა, და მწუხარეთ წაილაპარაკა:

—ეჰ! მარი რომ ცოცხალი ყოფილიყო—ყველაფერი სხვანაირათ მოეწყობოდაო!

IX

ბედნიერი დღე.

ოქტომბრის ერთ გრილ, ნათელ დილას პეპსი და ლედი ჯენი გულმოდგინეთ ფტქენიდან და შაქარ-წყალში ამოსაველებათ ამზადებდენ ნუშს და ნიგოზს; უცებ ქუჩიდან ბორბლების ხმაურობა და ქურჭლის რიხინი მოისმა; მადელონია სახლს მოუახლოედა დეიდა მოდის პატარა, წითლათ შეღებილი ეტლი, რომელზედაც ახლათ გაშენდილი რძის ქოთნები ლამაზათ იყო დალაგებული. ეტლში

მწოლიარეს მაინც გადაგიტანთ! აგერ ნახავ, რომ უსათუოთ, უსათუოთ ქორწილში ჩვენსას იქნები!

— ღმერთო, რა კეთილი ხართ, დეიდა მოდი!—აღტაცებით და აღელვებით წამოიძახა პეპსიმ.

— შენ-კი, ჩემო პატარა,—მიუბრუნდა მოდი ლედი ჯენს, რომლის სახეზედაც პეპსის თანაგრძნობით ისეთივე აღტაცება იხატებოდა, როგორც პეპსისაზე,—შენ ახლავე უნდა წავიყვანო თან.

— მერე დეიდა პოლინა?—წყნარათ შეეკითხა პატარა ჯენი.—სახლში უნდა წავიდე და ეთხოვო, გამომიშვას.

— ახლავე თავუნას გავგზავნი!—სწრაფათ თქვა პეპსიმ, რომელსაც ეჩქარებოდა მალე გამოეცადა მის პატარა მეგობარს მთელი ის ბედნიერება, რაც ეტლში ჯდომით მოელოდა,—თაგუ ა! — მიუბრუნდა ის შეეტუსა ზანგის გოგოს, რომელმაც სწორეთ ამ დროს გამოჰყა ცნობის მოყვარეობით სამზარეულოს კარებიდან თავისი აბზეკილი ცხვირი.—გაიქეცი ახლავე ქოზენტან და ჰკითხე, შეიძლება თუ არა, რომ ლედი ჯენმა პეშუს ეტლით ისეირნოს ცოტა ხნს; თუ თქვას, შეიძლება—მოარბენინე ბაგშის სუფთა კაბა, შლიაპა და სარტყელი.

თაგუნა შურდულივით გაჰქანდა, პეპსი-კი გულმოდგინეთ შეუდგა ჯენის გრძელი ხუჭუჭი თმის ბარცხნას და ისე მშვენიერათ დაბარცხნა, რომ ბაგშის აბრეშუმის თმამ ნამდვილ ოქროსავით დაიწყა ბზინვა.

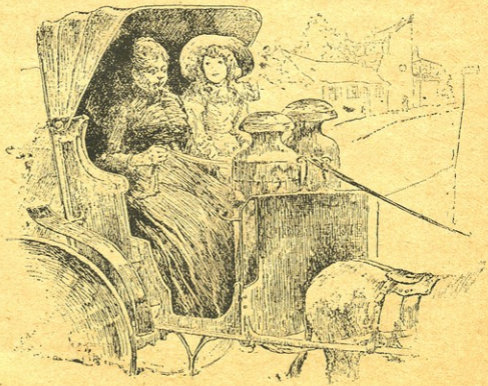
თაგუნა მალე დაბრუნდა და თან ტანისამოსიც მოიტანა. სანამ პეპსი ლედი ჯენს რთავდა, დეიდა მოდი და თაგუნა ეტლიდან სახლში სურსათის გადმოტანას შეუდგენ; მოდი ისე არაოდეს არ მოვიდოდა მადელონისას, რომ თან რაიმე ძღვენი არ მოეტანა; ახლაც, ეტლიდან გადმოიღეს მშვენიერი კარაქი, შინ ამოყვანილი დიდი ყველი, ძეხვები, ღორის კანჭი და გასუქებული ყვერული.

წასვლის წინ ლედი ჯენი საშინლათ აღელვდა. მან არ იცოდა, თან წავიყვანა თავისი ტონი თუ შინ დაეტოვებინა.

— წაიყვანოთ, თუ გინდა!—ღიმილით უთხრა მას მოდიმ.—
 მაკრამ ესკი იცოდე, რომ ჩემი სახლი სულ პატარა ბავშვებით არის
 სვსე; ისინი არ მოეშვებიან და დატანჯავენ შენ ჩიტს... მერე რომ
 რამე დაემართოს—შენ საყვედურს ვინ-ღა გადურჩება!

— არა, არ წამოიყვან!—მწუხარეთ ამოიოხხრა ლედი ჯენმა.—
 სახლში დარჩეს! იცოდე, ჭკვიანათ იყავი, ჩემო ტონი!—მიუბრუნდა
 ის ყანჩას, რომელიც ცალ-ფეხზე იდგა და ყურადღებით მიჩერებო-
 და თავის პატარა მეგობარს მრკვალი, შავი თვალებით, —თუ არაეის
 შეაწუხებ —ხეალ ბევრ, ბევრ კომბოსტოს ჭიებს გაჭმევ!

ამას შემდეგ ბავში პეპსის და თაუნას გამოეთხოვა. პეპსიმ სიყვა-
 რულით მიიკრა გულზე ჯენი, რომლის მოშორება ასე ცოტა ხნი-
 თაცკი ეძნელებოდა; დეიდა მოდი ქუჩაში გავარდა, ჯორა მოხს-
 ნა, შესვა ბავში მალალ საჯდომზე, თითონაც გვერდში მოუჯდა
 მას, დაატკაუნა მათრახი... და ჩამრგვალეებული ჯორი მხიარულათ
 წაკვინტრიშდა ეყენების ქლარუნით, რამაც დიდ ალტაცებაში მოიყ-
 ეანა ქუჩის ბავშვი და ძაღლები, რომლებიც უკან გამოუდგენ პა-

ტარა წითელ ეტლს. ნახევარ საათს შემდეგ ეტლმა ფრანგების ქუჩაზე გადაუხვია; ეს ქუჩა წყლის პირას გაყოლებულ დაჩრდილოულ მშენიერ ხეივანს წარმოადგენდა, რომელიც საშინლათ მოეწონა ლენი ჯენს; ცოტახანს იქით ეტლი გაჩერდა პატარა, ორ-სართულიან სახლის წინ, რომელიც მხიარულათ გამოიყურებოდა დიდ, ტოტებ გაშლილ, ამწვანებულ ხეებს შორის.

სახლიდან გამოვარდა თოთხმეტი წლის მსუქანი და წითელ-ლოყებიანი ვაჟი; მან სწრაფათ გაალო ჭიშკარი და ეტლი ეზოში შერიხინდა.

— ტიბურცი! ჯარი გამოხსენი და ეზოში მიატარ-მოატარე! — უთხრა დედამ ვაჟს და გადმოხტა ეტლიდან. სახლიდან გამოვიდა თითონ პეშუ, თავისი ხელით გადმოსვა მაღალი საჯდომიდან ძვირუფასი პატარა სტუმარი და მამობრივი სიყვარულით დაუკოცნა მას პატარა ალღელებული სახე. ხუთ წამს შემდეგ ლენი ჯენს მხიარული ჭივილ-ხივილით შემოავსია პატარა ბავშვების მთელი გროვა; ჯენი ჯერ შეერთა, ამდენი უცხო, მყვირალა და მცინარა ბავში რომ ერთათ დაინახა, მაგრამ ბავშვები ისეთი სიყვარულით, ისე მეგობრულათ მიეგებენ მას, რომ პატარა სტუმარიც მალე გამხიარულდა და გახალისდა და სხვებთან ერთათ იმანაც დაიწყო სირბილი და ხტუნაობა.

დიდხანს არ დაეიწყებია ლენი ჯენს ეს ბედნიერი დღე, რომელმაც ისე უცებ გაიარა, როგორც ერთმა პატარა წამმა! მხიარულმა პატარა მასპინძლებმა ჯერ საქათმეში წაიყვანეს თავისი პატარა სტუმარი და ყველა წიწილები დაათვალიერებინეს, მერე თავლაში და ბოსელში, სადაც სათითოთ გააცენეს კვიცები და ხბოები, მერე თავისი პატარა ლეკვები და კატუნები ანახეს... ბოლოს ეზოს ცალკე განყოფილებაში წაიყვანეს, სადაც დიდი და მოსული, ლამაზი ძროხები იყვენ და ელოდენ, როდის მოვლენ ჩვენ მოსაწველათო.

საუზმე ყველა ბავშვებმა ერთათ ჭამეს ბაღში, პირდაპირ მიწაზე, მწვანე ხავერდის ბალახზე, მერე ყველა ყვავილების კრეფას შეუდგენ და ერთი დიდი კალათი გააგესეს საუკეთესო ვარდებით პეპსის-

თვის გასაგზავნათ, მადლონისთვის-კი დიდი ყუთი გატენეს შინ გამოცხვარი პატარა გემრიელი პურებით. დაბინდებამდის ბავშვები მხიარულათ თამაშობდნენ და დარბოდნენ სახლს იქით, პატარა მწევანით დაფენილ მინდორზე... საღამოს ჯორი ისევ შეაბეს პატარა ეტლში, ზედ დაალაგეს ახლათ მოწველილი რძით სავსე ჭურჭლები და ლედი ჯენი, უხვათ დაჯილდოვებული ყვავილებით და ტკბილეულობით, ათასი ხეყენის და კოცნის შემდეგ ისევ დეიდა მოდის გვერდით შესვლას მალალ საჯდომზე. ბავში საშინლათ დაღალული და დაქანცული იყო, მაგრამ მაინც ისე ბედნიერათ გრძნობდა თავს, როგორც დიდი, დიდი ხანი იყო აღარ გრძნო.

ეტლი დაიძრა და ქალაქისაკენ გაემართა. ლედი ჯენი მიყუჩდა, გზაზე ერთი ხმაც არ ამოუღია... დეიდა მოდი დაიღუნა და ბავშვის ფართე კიდებიან შლიაპის ქვეშ შეიხედა, უნდოდა გაეგო, დაეძინა თუ არა მის პატარა სტუმარს... პატარას არ ეძინა; მისი ფართე გახელილი ლურჯი თვალები დაფიქრებით მიპყრობოდნენ ერთ წერტილს, აქამდის მხიარული სახე რალაც გამხდრათ, ფერმიკრთალათ და დაღონებულათ ჩნდა...

— დაიღალე, ჩემო პატარა? — სიყვარულით ჰკითხა დეიდა მოდიმ.

— არა! — წყნარათ მიუგო ლედი ჯენმა და ღრმით ამოიხვნა. — მე ფიქრობ პრერიებზე, ჩემ პატარა ცხენზე, დედაზე და მამაზე... რატომ არ ბრუნდებიან ამდენ ხანს, რატომ დამივიწყეს?..

დეიდა მოდიმ არა უპასუხა-რა, მაგრამ თითონაც ჩაფიქრა. ის ფიქრობდა, იმაზე, რომ ყველა ის, რასაც ქოზენი ბავშვის ვინაობაზე ამბობდა — სულ არ ეთანხმებოდა იმას, რასაც ხან-და-ხან თვით ბავში იტყოდა ხოლმე: ის ფიქრობდა იმაზე, რომ აქ რალაც საიდუმლოება იფარებოდა, რომ ქოზენი რალაცას მალაფდა, რომ ქოზენი მართალს არ ამბობდა...

დეიდა მოდიმ შეურყეველათ გადაწყვიტა, გამოეკვლია ეს საქმე... და როცა ეს კეთილი, გამბედავი ქალი რამეს გადაწყვიტდა — ყოველთვის მიღწევდა ხოლმე თავის მიზანს.

ქე. წერეთელი

(შემდეგი იქნება)

დავიწყებული დედოფალს.

(რუსულიდან).

სველი ნიკას თავის დიდი ახალი დედოფალს დავიწყებდა სკამზე ბაღში. დედოფალს იყო ვე-
ქერთელა და ჭქონდა ლამაზი, მოძრავი, მტრედის-ფერი თვა-
ლები და თქროს-ფერი გრძელი თმა.

დედოფალს გაწოლილი იყო სკამზე, ხელები იქით-აქით
გადაქმალა, ერთი ფეხი სკამზე ედვა და მეორე ჩამოკიდებუ-
ლი ჭქონდა მიწს და ატრიალებდა თვალებს; ნამდვილ
ცოცხალს კვანდა; მის მახლობლათ ბაღში ხეზე ჩიტის ბუ-
დე იყო გაკეთებული, ჩიტები დაფრინავდენ და დედოფალს
ძაღლიდან დაცქეროდენ, თითქო უნდოდათ იმ სამიძო მტრი-
საგან დაეფრათ თავის ბარტეები.

ერთი ყორანი მიფრინდა დედოფალსთან, კვერდით მო-
უჯდა და უნდოდა ამოეკენკა თვალები, მაგრამ, როდესაც
ამან ჩაუყო ნისკარტი თავში, დედოფალმა უკვებ გადაატრია-
ლა ქრუნა თვალები, ყორანს ძლიან შეეშინდა და ჩხავი-
ლით სწრაფლათ გაფრინდა.

ბაღის გზაზე ძირბოდა ლეკვი, როცა გაუსწორდა დე-
დოფალს, ტანში აიბუძვა, დაიწყო წკმუტუნა; ძერძეთ

მორიდებით მიუხელოვდა სკამს და წაუქნია ზირი დედოფალას, დედოფალა ცაღმოვარდა სკამიდან, დაეცა ლეკვის, ლეკვის დაიფიქრა, ამოიძუა კუდი და გაიქცა ბაღიდან წკმუტუნით. მიიღობინა ბინასე, მიიძალა და დიდ ხანს იეფა და იწკმუტუნა შემინებულმა.

ლეკვის ვვირილზე მოცვივდენ სხვა ესოებიდანაც ძაღლები და ატყენს საძინელი ეფა; ძაღლების ეფაზე სასარეულოდან გამოვარდა ზატარბ მსარეული მისა, მისამ შემოიღობინა მთელი ესო და დათვალეირბ თუ ვის უეფედენ ძაღლები; იმ დროს შეისედა ბაღში და მოჭკობ თვალი მიწაზე დაგდებულ დედოფალას; მისა უცებ შესტა, შემოკობ ტაძი და მორთო ევირილი: «არქა მიძველეთ, ვიდაცა უცხო ეძაწვილია».

როდესაც მისამ უაძბო ეველას ეს აძბავი გაიქცენ ბაღში: მსარეული, მოახლე, სასლის ეარბული, ნიცას ძაძა, ძძები, თითონ ნიცაც.

— «ეს ჩემი საეკარელი დედოფალა არის, იცოდეთ არბკინ შეესოთ ძას», გაჭკივლა დიდი ხმით ნიცამ, — ბოლოს მივარდა სინარბულით, დაბულო დედოფალას ხელი, გაუსწობრბ ძას ტანისამოსი, დაბურბუნული თმა, მერე ალერსინანთ ჩაიკობ გულში და წაიეკანა დასაძინებლათ.

ძას შემდეგ ნიცა გაერთხილებით ეპრობობდა თავის დედოფალას და ის არბოდეს არ იმორბებდა იძას საბავშო ოთახიდან.

ვნახოთ ის რას მეტყვის!..

ერ შვიდი წლისა ვარ. ძალიან მეძნელება ამ ქალაქში მარტო სიარული... ორი კერა არ იქნება რაც დედა მომიკვდა. კარგათ მახსოვს, რომ დედა ჩემი ხშირათ ჩამარონიებდა ხოლმე ამ ქუჩებში... იმ ქუჩის ყურთან ერთმა დაგლეჯილ ტანისამოსში ჩაცმულმა კაცმა შაური მისცა დედაჩემს. მე ძლიერ გამიკვირდა: „საწყალს, თვითონ რა აქვს, რომ დედაჩემს მოწყალებას აძლევს-მეთქი!..“ ძალიან ცივა.. ამ ქარმა გამიპირა სიცოცხლე; ძალიან მათბობს ეს ზვეითა წამოსასხამი, რომელიც დედა ჩემმა თავის კაბადან გამომიკერა. რამე ფერათ მანდა, რომ მალე არ დაეზიო, რადგანაც, როცა მაცეია, ასე მგონია დედა მეზგევა-მეთქი!.. გუშინ ლურსმანს წამოვდევი და გავიხიე, მაგრამ მაშინვე შეეკარი ჭინჭით. ეს წულეები დედა ჩემმა მიყიდა ბაზარში აბაჯათ... ეს წინდებიც მან გამომიკერა. მე ძალიან ეუყვარდი დედა ჩემს. რა მიყვარდა დედას ძუძუმს შუა თავის ჩადება, როდესაც ხელს მომხევედა ხოლმე!... რას მოგიფიქრებდი თუ დედას მომაცილებდა გინმე!..

დღეს, მთელი დღე, არაფერი მიჭამია; ერთს კარგათ ჩაცმულ კაცს ვთხოვე ფული. მაგრამ იმავე დროს ვილაცამ ისეთი ჩამკრა თავში, რომ კინალამ წავეიქეცო; მოვიხედე და დავინახე უმოწყალო ქალაქის მცველი, იმავე წამში გავიქეცო, მაგრამ წამოვკარი ფეხი ქვას და წავეიქეცი; ამ დროს ისევე წამომეწია ის ურჯულო და ისეთი ჩამკრა თავში ხმლის ქარქაში, რომ ასე მეგონა ცა დამეცა-მეთქი თავზე.

შემდეგ ისევ გავიქეცი და იქ, ბალის გალავანთან ჩამოვგეკეი. იქვე ერთი ბრმა დედაკაცი იჯდა და, როცა ვაიგონა, რომ გამეღელს თხოვნა დაეუწყე, მომიყვა უღმერთოთ წყევლა-გინება, ვი-

თომ-და ჩემ მოსაცემს შენ წაიღებო!.. იქიდანაც აედექი, რადგანაც არ მინდოდა ის ბებერი შემეწუხებია. დედა ჩემი ხშირათ მეუბნებოდა: „შვილო, ნურაგის ნუ აწყენინებ და ყველას ყყვარებო“.

ძალიან ცივა!.. რამდენი ხანია ამ ხელს ეუბერავ, მაგრამ ვერ ვათბებ. გუშინ მივედი ვილაცას მაყალა ან და დავიწყე ხელების თობა. გამოვიდა ვილაც ბებერი და მითხრა: „ვათბი, შვილო, რამდენიც კინდოდეს, ოღონდ მაყალა არ წააქციო“; მაგრამ შიმშილმა შემაწუნა და მალე მოვშორდი იქაურობას.

მე და დედაჩემს ქალაქს გარეთ გვექონდა ნაქირავეები ერთ პატარა ჩამტვრეული ოთახის კუნჭული და ღამეს იქ ვათენებდით. ბლომათა გვექონდა მოგროვილი ძველი ძონძები და მასში თბილათ ვიწვექით. უკანასკნელ ხანებში დედამ ავთმყოფობა დაიწყო და სულ მარიგებდა: „შვილო, ჭკვიანათ იყავი, იქნება ღმერთმა მოგხედოს და ვინმემ ყურადღება მოგაქციოსო“. მთელი ღამეობით არ ეძინა და სულ ოხრავდა. ხშირათ მომეხევიდა და დამიწყებდა ხოლმე კოცნას. თათონ იკლებდა დასახურავს და მე მხურავდა. სიკვდილის წინა დღეს სულ არ ამდგარა, პატარა პურის ნაჭერის მეტი არა გაგვაჩნდა-რა და მითხრა: „შვილო, მე გლახა პირი მაქვს, არაფერი მინდა და შენ შეჭამე. ვინ იცის, ეგებ მასაც ჩემსავით შიოდა. სიკვდილის დროს მიმიხმო ახლოს, ჩამიკრა გულში დიდხანს და შემდეგ მითხრა: „შვილო, გახსოვდე, არ დამივიწყო!..“ აბა დედა ჩემს რა დამავიწყებს!.. როდესაც გამახსენდება მისი ტკბილი ხმა ტირილი მომივა, მაგრამ ვის შევეტირო!.. როდესაც საბრალო დედა მოკვდა სახლის პატრონმა შეატყობინა სხვებსაც, მოიყვანეს „დროგი“, მაზე დაასვენეს და წაიღეს, ამას შემდეგ სახლის პატრონმა აღარ შემიშვა, წამოვედი იქიდან ტირილით და ყველას ვუშვერდი ხელს მოწყალებისათვის. იქვე გზაზე პატარა ბეშები ყვირილით გამომეკიდენ, მე შემეშინდა, ვილაცას ეზოში შევარდი და იქ დავიმაღე. იქვე ეზოს კუთხეში ბეკრი ნასალაშინები

ყვარა გადახურულს ქვეშ; მაშინვე ვიფიქრე, რომ ღამ-ღამობით იქ დაეწევი-მეთქი და მას შემდეგ იქ მიძინავს. ძალიან თბილა!..

წუხელი სიზმარში დედა მოვიდა და მითხრა: „შეილო, არ გაცივდე, კარგათ გაეხვიეო“ და თვითონაც მომაწეა; მე მაშინვე თავი ძუძუებში ჩაეუდევო. ამ დილას რომ გამოამეღვიძა დედაჩემი აღარსად იყო. ძალიან მეზარებოდა დილას ნასალაშინევიდან გამოსვლა. გუშინ მზეზე ვიდექი და ვთბებოდი; ამ დროს ვილაკამ წამკრა ხელი და მითხრა: „რას ატუზულხარ ამ კედელთან! დედა შენის ნამზითვი ხომ არ გგონია?!..“ დედას გახსენებაზე ტირილი დაეწეე, ბევრი ვუძახე დედა ჩემს ჩუმათ, მაგრამ პასუხი არ მომცა. საულაფი მაინც ვიცოდე რომ მივიდე და შეეჩივლო ყველა ესენი!.. ტირილს შემდეგ გამოვედი ისევე ქუჩაზე და დაეწეე სიარულა, მაგრამ ძალიან ცივოდა! მზის სხივი სახლის კედლებს მოჰფარებოდა. გამოჩნდა ერთი ბებერი დედაკაცი, გვექანე იმისკენ და დაეუწეე თხოვნა. ბებერმა გადმომიტრიალა თვალი და სიბრაზით გადმოძახა: „რას დაწანწალობ, შეილო ამ სიცივეში, ვერ დაეგდები სახლში, რომ გვერდებს იყინავო?!..“ და გაუდგა გზას. მეც რას ვეტყოდი და მალე მოეშორდი. ერთი გამხმარი პურის ნაჭერი ჩამოედევა ვილაკას ბალის გალავანზე, დაეაღლე ხელი და მთელი დღე იმას ელოდნიდი.

არ ვიცი როდემდის უნდა ვიწვალო ასე!.. მიკვირს, დედა ჩემმა თავისთან რისთვის არ წამიყვანა!.. მე აქ რა უნდა ვქნა მარტოკა?!.. ძალიან მინდა დედასთან წასვლა! დღეს ძალიან ცივა! დილას აქეთ მზე არ გამოჩენილა; სიმშლიც ძლიერ მაწუხებს; ჩუ! აგერ ვილაკა კაცი მოდის. ენახოთ ის რას მეტყვის! ეგებ მიშველოს!!!

დათვიკო ფაღაჯა.

დედა ფუტკრის ნაამბობი.

დედა ფუტკარი განლაგარ. ჩვენ სკაში ტოლი და ბაღ-
ლი არა მკაეს, მე ვარ რაცა ვარ. განა არ არიან სხე-
ბი? როგორ არ არიან! აი პაწია მოუსვენარი, მუდამ ჯა-
ფასა და შრომაში გართულნი მუშა ფუტკრები, იმათი რიცხვი ჩვენ
სამეფოში თითქმის უთვალავია. არიან კიდევ იმათზე მოლლო, შავი
ფერის, ტლანქი, ტყუფილ-ბზუილა, მუქთა ხორა მამალი ფუტკრები,
ამათი რიცხვიც რამოდენიმე ასია. მხოლოდ მე ვარ ერთად ერთი,
სხვა ჩემ ფერა, ჩემი მსგავსი ჩემ სამეფოში არ არის და არც მინდა
იყოს—ვერ გავიტან, ვერ ვიგუებ და თუ ჩემდა უნებურათ გაჩნდა—
ან ის უნდა იყოს და ან მე. მიყვარს მარტოთ მარტო ბატონობა,
მსურს ვიყო დამოუკიდებელი და ვარ კიდევ; მე ვარ მეფე, მე ვარ
დედოფალი, მე მმორჩილობს ყველანი და უჩემოთ არც შეუძლიანთ
ისერიონ—იცხოვრონ. ეს ჩემ პატარა მშრომელ ფუტკრებსაც კარ-
გათ ესმით და მივლიან ისე როგორც თვალის ჩინს, მე ვარ მათი
„მარგალიტი ობოლი ხელი ხელ საგოგმანები“. მზათ არიან ჩემ-
თვის თავი გასწირონ; ჩემთვის ყველანი დაიხოცებიან, თავს შეაკე-
ლენ მას, ვინც ჩემ მტრობას მოინდომებს. ახლა საუკეთესო საკმე-
ლი, მოვლა, პატივისცემა და აღერსი, ხომ რაღა გითხრათ—ენით
გამოუთქმელია.

არ იფიქროთ მეც მართლა ვდედოფლობდე—არას ვაკეთებდე
ვიჯდე ცვილის ტახტზე, ან და ესერილობდე ცვილის ქუჩებზე. ეს
როგორ შეიძლება? ასე რომ მოვიინდომო უსაქმოთ ყოფნა ჩემი
ასულნი მუშა ფუტკრები, სულ ლუკმა-ლეკმა დაზღვევენ, თავიან-
თი შიამიანი ისრით ჯერ ტანს დაძიქულულებენ და მერმე კინწის
კერით გარეთ გამომაგდებენ. ჩემ ასულთ არ უყვართ გულ-ხელ და-

კრეფილი ბატონი, მათ უნდათ მშრომელი და გამრჯელი მეფე, ისეთი, როგორც თვით არიან. აქ არის შეერთებული ძალ-ღონე—აქ არის შეერთებული საზოგადო შრომა. ეს მე კარგათ ვიცი და ამისთვის მთელი რვა თვე, გარდა ზამთრისა, სულ შრომაში ვარ და როცა მე ესაქმობ, ჩემი სამეფოც დილიდან—სალამომდე ფუსფუსებს და, თუ სიცხე-პაპანაქებაა, რიგი მუშა ფუტკრებისა ღამეც არ ისვენებს, დგას შესაფალ კარებთან და ფრთების ქნევით სკაში ჰაერს აგრილებს და აახლებს. მე-კი ღამით მოსვენებით ვარ, მაგრამ დღითი კი ძალიან მძიმე საქმე მაქვს: მზე სკას გაათბობს თუ არა, მეც შეეუღლები ჩემ საქმეს და საღამომდე სულ საქმეში ვარ გართული. ადვილი არ გეგონათ ჩემი საქმე. ამოდენა ჯარ-ჯამათის დედა მშობელი მე ვარ. მე რომ ასე მუყაითათ და გამუღმებით არ ვდებდე კვერცხებს, მაშინ რა იქნებოდა ჩემი სამეფოს ძალა. ახლა რაც მუშა ფუტკარი რა სკაში, ძე რომ ემას ჩემი კვერცხის დებით ყოველ დღე არ ვუმატებდე,—ჩემ მუშა ფუტკრებს იმოდენა ძნელი საქმე აქვთ და იმოდენა მტერი ჰყავთ, რომ სულ ამოწყდებოდა ერთ თვეში—მერმე დარჩი და ირიკავე ცარიელ ტახტზე უჯარ-ჯამათოთ. ვინ იცის დღეში რამდენი მუშა სული აკლდება ჩემ საბრძანებელს—გული მიკვდება—ასეა დედის ჯიგარი, მაგრამ ვნუგეშობ იმითი, რომ მაგიერს ვუმატებ...

მუშა ფუტკრები აღრე გაზაფხულზევე დამიმზადებენ ფიქებს; პაწია საკვერცხეებს ამოსწმენდ-ამოასუფთაებენ და მეც მოყვები, თითო საკვერცხეში თითო პაწია კვერცხუკას ჩაედებ, დავდივარ აგრე რიგზე და ვათვალეირებ, აბა ცარიელი ადგილი არ გამოძრჩეს-მეტქი. როცა დავილალები—დავისვენებ. მომპარდებიან ჩემი ასულები და მვალერსებიან, უღვაშებით მტყეცინებიან, საუკეთესო თაფლს მთავაზობენ, მეც შევიქაქანებ, დაენაყრდები და ისე განავარძობ კვერცხს დებას და მთაძომაველობის გამრავლებას. ასე ვმუშაობ საღამომდე. არ იფიქროთ-კი ათიოდე კვერცხუკა დაძედოს—ათი-კი არა ორი ათასი და ხან სამ ათასზე—ბევრი აღარა დამიკლ-

დება-რა. მაშ! თქვენ ვარიკას რომ ამოდენა კვერცხი დაედვა სულ კრიან-კაკანით აგიკლებდათ, მე-კი გინდ არაფერი, მეორე დღეს კიდევ ისე განვაგრძობ. სამაგიეროთ ოპ რა გამეხარდება, როცა მესამე დღეს ეხედავ რომ კვერცხუკა არსად არის—უკვე პაწია თეთრი ქინქლა მატლი გამოსულა. გარს ეხევეიან მათი ღობილები, უფლიან, საქმელს აჭმევენ, მხოლოთ თაფლს-კი ვერ იმეტებენ მისთვის, არამედ აჭმევენ ყვავილის მტვერს; (ქუოს) აი ბანჯგელიაწმა მუშა ფუტკარმა რომ ფეხით მოიტანა, ის არის ყვავილის მტვერი, იმას განსნიან წყალში და იმისი ფაფით კვებენ პაწია მატლებს ექვსი დღის განმავლობაში. ამ ხნის განმავლობაში მატლები იზრდებიან ისე რომ საკვერცხეს მთლათ აესებენ, თან-და-თან გაუმძღრობასაც იჩენენ. ექვს დღეს შემდეგ გაღია მუშა ფუტკრები ამ მატლებს თავს გადაუფისვენენ;—ენიც არ იცის, ასე ეგონება დაახრჩვესო, მაგრამ მე არ მეშინია, რადგან კარკათ ვიცი რაც მოუვათ. აი გავიდა 10 თუ 11 დღე ეს გადაფისული სახურაფი შეინძრა, რალაც შიგნიდან ხერცეს და აი კიდევ ამოხერიტა და ამოვიდა ახალ ბუსუს აყრილი ფუტკარი. იმ მატლს ის სრულებით არ ჰგავს, ამისი სახე ახლა სულ სხვაა; ამას აქვს ფრთები, ულვაშები, პაწია ხორთუმი, თვალები.. ერთი სიტყვით ჩემი ნაშობი ახლა მე მგავს, მხოლოთ სად ჩემი იერი და სად მათი, მე მეფე ვარ და შეხედულობაც მეფური, დედოფლური მაქვს: ჩემი ფერი ბზინავს ისე როგორც მწიფე წაბლი, ბოლო მწვეტიანი მაქვს და უფრო გრძელი და მოზრდილი ვარ, მაგრამ სად ჩემი აღზრდა და სად მათი, მე მეფეთ აღმზარდეს ფუფუნებაში, ცალკე სასახლეში და კიდევ შევითვისე ეს აღზრდა.

აი როგორ იყო ჩემი სიყრმე. მეც რასაკვირველია დედო მყავდა და იმის კვერცხიდან ვაუ გამოტეხილი. მეც უბრალო პაწია საკვერცხეში ვიყავი ჩადკებული, მაგრამ მუშა ფუტკრებმა ამწეს და დიდი სიფრთხილით ერთ დიდ საკვერცხეში დამაბრძანეს. ჯერ ისეც პაწია ვიყავ და ამ დიდ საკვერცხეში სულ პაწიუკა გამოვიჩნდი; ჩემი სასახლე მუხის რკოს გავდა და ფიჭის კიდურზე იყო მი-

სკუპებული. როცა მატლათ ვიქეცი გარს ბეერი ძიძა, ლალა, გადიე-
ბი მებნია და რაც შეეძლოთ კარგ-კარგ საქმელს მთავაზობდენ. მეც
ელორ-მუტელავობდი და ოთხის ოდენას გიანხლებოდით, ამიტომაც ხუთ
დღეში კარგა დიდი გაეხდი, მეც თავი გადამიხურეს და საფლავში
მოაქმწყელი. არხინათ ვიყავი, ძველი კანი გამოვიცვალე და ახალი
შევიმოსე; თან-და-თან სხვა ტანის ნაწილებიც მებრდებოდა; აი უკვე
ფთები გამომესხა — ყურითაც მესმის, მხოლოთ ეს არის ისე ბნელა,
რომ ჯერ თვალით ვერას ეხედავ. ერთ დღეს შემომესმა მრისხანე
ზეთიანი რიხიანი ხმა: „გამიშეით მაგ ლაწირაკთან, როგორ ბედაეს
აქ ჩემ სამეფოში რომ მეფეთ ჩნდება, გამიშეით, მე მინდა ჩემი ხე-
ლით დაეახროო“ იძახდა გამწარებული დედო ბატონი და სულ
ჩემსკენ იწვედა, მაგრამ მუშა ფუტკრები წინ გადაელობენ და არ და-
ანებეს ჩემი თავი. თორემ ისე მზე დაუნახავს მომკლავდა. რა
კი არა გაეწყო-რა, მომშორდა დაღონებული, მთელი დღე მგლოვია-
რეთ იყო. სალამოს მოთქმაც დაიწყო და სულ „კვა, კვა“-ს გაიძა-
ხადა, მეორე დღეს ადგა ჩემი დედო ბატონი და თავის ამქარ-ამა-
ლით გარეთ გამობრძანდა, ძველი სასახლე-კი თავის ნაშენით მე და-
მილოცა. მართალია, დედო ბატონს თან ბეერი ამაღა ეახლა, მაგ-
რამ მეც საკმაოთ დამრჩა. რაკი შიში აღარაფრის იყო, მეც ამოვხე-
რიტე სახურავი და ზევით ამოვძვერ ლალი, ამპარტყვანი. მაშინვე
მედიდურობა და ყოყოჩობა შემეტყობოდა, გარს უთვალავი რაზმი
მებნია და მათი ბატონ-ბრძანებელი მე ვიყავი, თუმცა ჯერ პირზე
რძე შეუშრობელი ვიყავ. მე ჯერ უბიწო, უმანკო ქალიშვილი ვი-
ყავი და საქორწინოთ ვემზადებოდი. საქპრობიც ბეერი აღმომიჩნდა;
მამლები სულ თავს დამტრალებდენ, მეკობტაყებოდენ, მეც ყვე-
ლუტობდი, ყველას თვალს ვუყენებდი. ეს უსაქმო ცქრიალ-ლლაბუ-
ცი რომ მომწყინდა, ერთ სალამოს ჭამს გარეთ გამოვიცვირნე, გარს
მებნია ჩემი თაყვანის მცემლები მამლები. დაეწყეთ ჰაერში ნაეარ-
დი. მამლები ერთმანეთს ეჯიბრებოდენ — ყველა ცდილობდა ერთი

მეორეზე ყოჩაღი ყოფილიყო, ჩემთვის თავი მოეწონებინა, რომ ჩემი ღირსი ყოფილიყო. მეც დიდხანს ვისეირნე და ბოლოს ერთი მამალი ავიჩიე და ღირს ვყავ ჩემთან ქორწინების და დაებრუნდი ჩემს სამეფოში უკვე დედოფთ მზა ყოფი. ჩემთან ერთათ ბზუილით დაბრუნდა მამლების ხროვა, მხოლოთ მათ აღარ იახლა ჩემი ქმარი, ის უკვე მოკვდა იქვე ჰაერში: მას შემდეგ აგერ მეოთხე წელიწადია და მე მის მეტი ქმარი არა მყოლია.

II

დაებრუნდი თუ არა სკაში, გაქრა ჩემი სიკეკლუცე; აღარ ვიყავ წინანდებულათ ცქრიალა, უკვე დავდინჯდი, დავდარბაოსლდი, აღარც მამლები მაწუნებენ თავიანთი ალერსით, ტანადობა მომემატა, მუცელი შესამჩნევათ წამომეზარდა და არ გასულა სულ სამი-ოთხი-ოდე დღე შემდეგ ქორწინებისა, რომ კვერცხის დება დაეიწყე. პირველათ ძრიელ მიჭირდა და ძრიელ ცოტ-ცოტას ვეღბდი, მაგრამ დღითი დღე შევეჩვიე და ყოველ დღე რამდენიმე ასით მეტს ვეღბდი. 15 დღეს შემდეგ-კი სამი ათასზედაც ავედი. ვეღბდი სულ მუშის კვერცხს, რადგან ახლა ჩვენ სკას მუშა ხელი ძრიელ ეჭირებოდა, რადგან სულ ახალ განაყოფი ვიყავით. ერთ თვეს შემდეგ (ჩემი დედობისა ე. ი. კვერცხის დების დაწყებისა) ჩენი სამეფო ისევ მოლონიერდა, ისევ წინანდებულათ გაჰქონდა გუგუნი—საესე იყო ჯარ ჯამათით. იყო ერთი ჯიბრი ჩემსა და მუშა ფუტკართა შორის; მე ვცდილობდი ცარიელი საკვერცხე უკვერცხოთ არ დამჩენოდა, მუშებიც კიდევ იმას მეცადინობდენ ცარიელი საკვერცხეში თაფლი ჩაესხათ, მაგრამ ჩემი ასულები, ახალ გამოტეხილი მუშა ფუტკრები ისეთ-ისეთ ახალ ნაზ ცვილის ფიჭებს აშენებდენ, რომ მეც და მუშებსაც სამუშაოთ გეყოფნიდა. მიხაროდა რომ საკუთარი შეილუკები მომესწრო და მათ გამუდმებულ ყოველ დღიურ შრომას შეესაბამებოდა. საცოდავები, ამოძვრენ თუ არა საკვერცხედან, ერთ სა-

ლამოყამს-კი გამოფრინდენ გარეთ საცელქოთ და სანაფარდოთ, თორემ მათ მეტი ბავშობა არ გამოუცდიათ. მერმე სულ საქმეზე დადიოდენ. ეს ახალ თაობა, ჩემი შვილები, სულ ახალ ფიქას აშენებდენ თავისი ტანის ოფლ-ჭენჭიდან; ეს მათ ბებერ ფუტკარზე უფრო ეხერხებათ, — ბებერს ეკარგება მერმე ფიქის შენების უნარი, რადგან მათ აღარ მოსდით ახალ ფუტკარებსავეით სანთლის ოფლი (ქონ-ჭენჭი). ზოგი ახალგაზრდა კიდევ ვაღია-ლალა — ძიძაობდა, ზოგიც კიდევ სხვა ოჯახურ საქმეში იყო გართული. რაკი ეს პირველი თაობა წამოჩიტდა, ახლა კიდევ მეორე რიგი ამოძერა და ამ პირველ გამოტენილებმა მათ დაუთმეს ადგილი, ხოლო თვითონ-კი მინდორში საშა-ვარზე წაყიდნენ და იქიდან მოჰქონდათ დადგილი (წებო) სკის ჭუჭურუ-ტანების ამოსავსებათ. ჩინჩახვით-კი მოჰქონდათ ყვავილის ნექტარი — თაფლი, რომელსაც შემდეგ სკაში ფიქის ექეს-კუთხიან უჯრებში ასხამდენ. გული სიხარულით მიფართკალებდა, როცა ჩემ შვილებს ასე საქმეში ეხედავდი გართულს, მიხაროდა, რომ არც ერთი ზარმა-ცი და მცონარე არ იყო, მაგრამ დიდათ მწყინდა, როცა ეხედავდი, რომ დილას წასული ჩემი შვილი საღამოს არსად იყო. ამ რიკათ დღეში ასობით მაკლდებოდა. თურმე ჩენც აუარება მტერი გვეყოლია. (მე ეს ძველმა ფუტკარებმა მითხრეს და მერმე მეც ბევრი გავიცინე).

ჩენი მტრები არიან ფრინველები; მერცხალი, მესკია, თავ-შა-ვა, გვირილა (მელღეღია) და სხვები, მწერებში — კრაზანა, ბაზი, ობობა. ეს წყეულა, ეს მუხანათი ობობა საცა არა მგონია ქსელს გააბამს და შიგ მოხვდება ფუტკარი; ობობა შორიდან უყურებს, ტკბება, როცა ფუტკარი საცოდავით ფართხალებს... როცა მისი მახერკალი დასუსტდება — შემდეგ ის მიდის და სისხლს სწოვს. ახლა ის ბაზი რომ მოკახსენეთ — ის ჩენი ნამდვილი მტრია; დაეძკვრება ფუტკარს ჰაერში და კისერში გასწყევტს — ხან-და-ხან-კი შიგ სკაში გვესტუმრება. მახსოვს ერთხელ შემოპარულიყო სკაში, მაგრამ წაუხდა თათბირი, დაეხვია ჩემი უთვალავი ჯარი და იქვე გაგულეს. რაკი მისი

გარეთ გამოტანა ვერ შესძლეს, დაეხეინ და ხორცი აულ ამო-
 აცალეს, ამოწიწენეს და გარეთ გამოიტანეს, მარტო კანი კი
 შიგ დასტოვეს. ხორცი იმიტომ მოაშორეს, რომ ვაი თუ შიგ
 გაიხრწნასო და ცუდი სუნი გააჩინოსო. ყველაზე უფრო სა-
 შიში მტერი—ეს პაწია პეპელაა, რომელიც სკაში ჩრჩილს გვიჩენს
 და სანთელის ფიქას სულ ანადგურებს. ეს პაწია პეპელა შემოიპარე-
 ბა ლამით და სკაში უთვალავ კვერცხებს დაჰყრის, შემდეგ ამ კვერც-
 ხიდან გამოდის აუარება გაუმაძღარი მატლი, რომლებიც დაფრევიან
 ფიქას და ანადგურებენ—ეს მატლები მერმე კიდევ ბოჟათ იქცევიან
 და მათგან პეპელა გამოდის, რომელიც კიდევ კვერცხებს სდებს და
 კვლავ მრავლდებიან. ეს თუ დროზე მეფუტკრემ არ გაიგო და არ
 მოგვეშეველა—არ გაწმინდა სკა—ერთ თვეში დაგვაესებენ—გაგვა-
 ნადგურებენ, ფიქას სულ შექამენ და ჩვენ მეტი გზა არ გვაქვს სკა
 უნდა დავტოვოთ და ახალი ბინა უნდა ვექებოთ, მაგრამ ხშირათ
 ეგეც არ მოხერხდება, რადგან ისე დასუსტებული ვიქნებით ჩრჩილი-
 საგან, რომ ბინის გამოცვლას ვერ შევიძლებთ, ისე გავწყდებით თი-
 თოულათ.

ეჰ! ბერი მტერი გეყავს.

აი კიდევ თავი-წრუწუნა, იმას უყვარს წმინდა ფიქის შეხრა-
 მუნება და თაფლით პარის ჩაკოკლოზინება. თავი უფრო ხშირათ
 ზამთრის სტუმარია და თუ სკაში შემოგვიძვრა ბინაც—იქ უნდა დასცეს,
 თუ არ წაუხბდა თათბირი. მახსოვს ერთხელ გვესტუმრა, დაეხვია ჩემი
 ასულები და იქვე გაკუდეს. მოკვლით-კი მოკლეს, მაგრამ ახლა
 გარეთ გატანა ხომ მათგან შეუძლებელი იყო—იქ დატოვებაც არ
 შეიძლებოდა. ჯერ ცოცხალი თავის სუნი რა არის და იქ
 რომ გახრწნილიყო, ხომ მთლათ ამოგვეწყვეტდა მისი სუნი. მართა-
 ლი მოგახსენოთ, ძრიელ ნაზი ყნოსეის მექონი ვართ—ძრიელ აზიზი
 გულის გახლავართ, მიტომაც არის რომ ჩემ მოდგმას უყვარს ყვა-
 ელილიდან ყვაფილზე ფრენა. აბა როგორ შეგვეძლო აგვეტანა გახრწ-
 ნილი თავის სუნი... ჩემი ჯარისთვის არც ამისი შეველა იყო ძნე-

ლი საქმე—ჩემ სამეფოს ბერი დახლოებული ოსტატი ჰყავს. ბერი ფიქრიც არ დაქირებიათ, მაშინვე გაეშურენ და მოიტანეს ფხებით დიდგილი—(ზოგი იქვე ქუჭრუტანებს მოაშორეს) და ამით თქვენი მოწონებული კუბო-კი გაუკეთეს და არხვინათ სხვა მორიგ საქმეს მიჰყვეს ხელი. ცხოველებში ყველაზე საშიში ჩენი მტერი დათუნა გახლავთ. ამ ვაჟბატონს ძრიელ უყვარს თაფლი. ერთ შემოდგომაზე მე და ჩემი სამეფოც კინალამ შევიქენით მისი გაუმადლობის მსხვერპლი. სკა თაფლით საესე გექონდა—მისი სუნი არე მარეს ეფინებოდა—ახალ დაღამებული იყო, რომ მეკარე ფუტკრებმა საცოდავით შემოგვბზულიეს: „დათვი, დათვიო. ყველანი შიშის ზარმა აგვიტანა, მე გარს რამოდენიმე მეომარი შემომხეცია, მეფე მაინც არ შეგვიკამოსო. დასძახეს ერთ ხმით: „ჰკა მაგასაო, ერთი ყველასთვის—ყველა ერთისათვისო“ მაგრამ მის მაგარ კანს აბა ფუტკრის ისარი რას გაატანს—მოსდგა ის ბურტყუნა ჯადოქარი, დაიწყო თაფლის სეღეპა; ნახევარი სკა უკვე გადაბძანა თავის გაუმადლარ მუცელში—ამ დროს ვილაც კაცის ხმამ დააფრთხო, თორემ ეჭვი არ არის, რომ მთლათ გაგვანადგურებდა და ახლა კიდევ სხვა სკას ეწვევოდა. დაერჩით დაღონებულ-დაძარბებული; ჯარი ნახევარზე მეტი ამომიწყდა. მეორე დღეს რომ მეფუტკრემ გენახა, ძრიელ ეწყინა—თითო-თითო ჩარჩო ამოიღო, დაგვათვალეირა რაკი მე მნახა თქვა მადლობა ღმერთს იმ წყეულს დედო გადარჩენაო—ადგა და სხვა სკიდან დანაკლისი ჩარჩოები მოგვიმატა—ჩენც ნელ-ნელა მოვლანიერდით. თუმც მეფუტკრემ იქვე საფრთხობელაც გააკეთა და ღამით მცველიც დაგვინიშნა, მაგრამ დათვის მაინც გვეშინოდა. ერთ დღეს მისი საცოდავი ღრილიც შემოგვესმა, თურმე ხაფანგში ვაბმულიყო. ვანა მართო ცხოველები გვემტერება. არა ნაკლებ ზარალს გვაყენებს, ხოლმე წვიმა, ქარი, სეტყვა, ჩქარი დიდი მდინარე და სხვა. ვინ მოსთვლის მოულოდნელი ბუნების მოვლენისაგან რამდენი ჯარი მელუპვის, რამდენი მუშა ხელი აკლდება ჩემ სკას. ასე უღრიევით რომ

ქვის საუკუნის ბავშვები.

თარგმანი.

ალიან დიდი ხანია მას აქეთ, რაც ეს ამბავი მოხდა იმ ქვეყანაში, რომელსაც ჩვენ ახლა ინგლისს ვეძახით. მაშინ ამ ქვეყანას ინგლისს არაეინ უძახოდა და არც ახლანდელ ინგლისს ჰგებდა, ის ცალკე კუნძულიც-კი არ იყო და ახლანდელ საფრანგეთთან და ბელგიასთან იყო შეერთებული. მდინარე ტემზა, რომელზედაც ახლა ინგლისის დედა ქალაქი ლონდონი დგას, მაშინ თავისუფლათ მიმდინარეობდა ტყეებსა, მინდვრებსა და ქაობებს შუა და უერთდებოდა მდინარე რეინს. მის მახლობლათ არა თუ ქალაქი, უბრალო ქოხიც-კი არ მოჩანდა, მხოლოდ შეხედვბოდიდით მდინარეში გაფანტულ ბევრ კუნძულს. წყალი ერთ ადგილას ტბასავით განიერდებოდა, მერე ისევ მიმდინარეობდა. მდინარის აქეთ-იქით კიდეები ზოგან მაღალი და ზოგან დაბალი იყო, ზოგან-კი სულ უთანასწორდებოდა თვალ-უწვდენელ მინდვრებს და ზოგან დიდრონი ტყეებით იყო მოფენილი.

ხეები, რომელიც იმ კიდეებზე იზრდებოდა, არა ჰგავდა ახლანდელ იქაურ ხეებს. იქ იზრდებოდა ისეთი დიდრონი ფიჭვები, რომელთა მაგვარს ახლა მარტო კალიფორნიაში (ამერიკაში) შეხედება კაცი; იქ იზრდებოდა გვიმბრა, რომელიც ჩვენში პატარა ბუჩქებათ ხარობს და იქ დიდრონი უზარ-მაზარ ხეებს წარმოადგენდა, ბევრი იმ

ნაირი ხეებიც იყო, რომელსაც ახლა ჩვენში ვხედავთ, მაგალითათ: მუხა, თხილი, რცხილა. იყო ურთხელაც და იფნის ხეც, რომლის ტოტებისაგან, მეტადრე ურთხელისაგან, აკეთებდნენ შვილდ-ისარს აქ შეხედებოდით ნეკერჩხალს, მშვენიერ დიდრონ ფოთლებიან ლამაზს და უსარგებლო თელას. ამ ხეებს შორის იყო ბევრი ფიჭვი, ალვის ხე, ტირიფი, აქა-იქ შეხედებოდით დიდრონ ბუჩქებსაც—ჯღარდალას და ანწლს; იქ ტყის ხეხილიც იყო: ალუბალი და ვაშლი. როგორც წინათა ვთქვით მაშინდელი ტყეები ახლანდელ ტყეებსა არა ჰგავდნენ, მეტადრე სამხრეთისას.

მაშინდელი პირუტყეებიც ახლანდელზე ბევრათ უფრო დიდრონი და საშიშარი იყვნენ; იქ იყვნენ მამონტები, დიდი უშველგებელი სპილოები, რომელთაც დიდი მოკაკული ეშვები ჰქონდათ და რომელნიც დიდხანა გაჰქრენ; მარტო-რქა, რომელიც ახლა ცხელ ქვეყნებში ცხოვრებს, მოგრეხილი რქიანი ჯიხვი, გარეული ხარი, მისივე მგაგისი გარეული კამბეჩი სქელი ფაფრით, რომელიც ახლა მხოლოდ რუსეთში, ბელოჯეცის ტყეშია; ირმებიც მაშინ უფრო დიდრონი იყვნენ და რქები უფრო დიდრონი და მრავალ შტოიანი ჰქონდათ; გარეული ცხენიც ბლომათ მოიპოვებოდა. ყველა ეს დიდრონი პირუტყეები მშვიდობიანათ სძოვდნენ მაშინდელ ტყეში და მინდორში, მხოლოდ ხან-და-ხან იმათ თავისუფლებას არღვევდნენ მტაცებელი გარეული მხეცები. ყველაზე უფრო საშიში იყო კლდის ვეფხვი, რომელიც ლომსაცა ჰგავდა და ვეფხვსაც. თათრულ ხმლის მაგვარ დიდრონ წვეტიანი ეშვებით ის ადვილათ ჰკლავდა ხოლმე პირუტყეებს, მამონტებს და მარტო-რქას; გაუჭრიდა იმათ საოცარ სქელ კანს და ისე ღრმათ ჩაარჭობდა, რომ პირუტყეი იმ კრილობას შემდეგ ვეღარ იხეირებდა. მეტადრე თუ ზურგზე შეხტომას მოასწრებდა, უცებ მოკლავდა. ამაზე ნაკლები საშიშარი არც კლდის დათვი იყო, რომელსაც მართალია იმისთანა იარაღი როგორც ვეფხვს არა ჰქონდა, მაგრამ ძალიან ღონიერი და ბრაზიანი იყო. ამ ორ მხეცთან შედა-

რებით ლომიც-კი იმდენათ საშიში არ იყო. მაშინდელი აფთარიც ბევრათ უფრო დიდი და ღონიერი იყო ახლანდელზე.

ამ მრავალ და საშიშარ პირუტყუებს და მხეცებს შორის ცხოვრობდა ადამიანი; მას არც მავარი სახლი ჰქონდა და არც სასროლი იარაღი, არც ტანთსაცმელი, რომ აედრისაგან ტანი დაეფარა. ადვილი წარმოსადგენია თუ ჯერ ღონიერ ვაჟკაცისთვის რა ძნელი იქნებოდა თავი დაეცვა ამ უზარ-მაზარ მხეცების და ცხოველების წინააღმდეგ, და აბა რა განსაცდელში იქნებოდნენ მაშინ დედაკაცები და ბავშვები? მე მინდა ვიამბოთ იმ დროის ბავშობა რას ხედავდა, რას სწავლობდა და რა უნდა სცოდნოდა, რომ მშრომელ და პატიოსან კაცებათ გამოსულიყვნენ.

თუ იკითხავთ მართალია თუ არა ყველა ის, რასაც მოგიტხრობთ, ჩვენ ვიპასუხებთ, რომ უმეტესი ნაწილი მართალია. ბევრმა მაშინდელმა სანადირო იარაღმა და ჭურჭელმა ჩვენამდინ მოაწია; ვიცით რომ მაშინდელი ადამიანები გამოქვაბულში ცხოვრობდნენ, მხეცების ტყავს იტყამდნენ და იმათ ხორცსა ჭამდნენ. ვიცით თუ რა ტანადი და როგორი მოყვანილობისა იყვნენ. ამას გარდა ჩვენ დროშაიც ცხოვრობდნენ კიდევ იმისთანა ხალხები, რომლებიც გამოქვაბულებში არიან შეფარებული ღ იმგვარსავე იარაღს ხმარობდნენ. ამ ხალხს ჩვენ ვეღუტს ვუძახით, იმათ ცხოვრებასთან შედარებით ადვილათ შეგვიძლია წარმოვიდგინოთ თუ რა მდგომარეობაში და ცხოვრებაში ყოფილან ჩვენი წინაპარნი. ჩვენ ვიამბობთ ერთი პატარა ყმაწვილის ამბავს და იმედია რომ ადვილათ წარმოიდგენთ მაშინდელი ოჯახის ცხოვრებას.

ამ ბავშს დედ-მამა ედოს ეძახდა. იმ დროს სახელებს-კი არ არქმევდნენ ისე როგორც ახლა. პირველ ასოს, რომელსაც ბავში წარმოსთქვამდა—იყო მისი სახელიც. ამ ამბავს ჩვენ მოგიტხრობთ იმ დროიდან, როდესაც ედო ერთი წლისა იყო. ის ძალიან ჩასხმული, დიდი ბავში იყო, მიხაკის-ფერი კანი ბალნით ჰქონდა შემოსილი. მას ტყეში მართოთ მართო ეძინა, პატარა ორმოში, რბილ ფოთლებზე, ის ძალიან რბილათ და თბილათ იწვა სრულიად ტიტველი. განა საშიში არ იყო,

რომ ის რომელიმე მხეცს მოეტაცუნა? მართალია პატარა იყო და შიშისა არა ესმოდა-რა, მაგრამ დედამამ როგორ მიატოვა მარტოკა? აი ახლავე გაიგებთ რომ ის სულაც მარტო არ იყო.

როდესაც ბავშვა გაიღვიძა და დაიწყო ტირილი, უთუოთ მოშიედა, ან ნამძინარეგზე შეეშინდა, დედა მისი ერთი თვალის დახმამებზე იქვე გაჩნდა. ეს იყო ახალგაზდა, ჩასხმული დედაკაცი იმევე მინაკის-ფერი ბალნით შემოსილი. სახე მეტათ ულამაზო ჰქონდა; წერილი ჩაღრმავებული თვალები, მოკლე, განიერი ცხვირი, ზემა ტუჩი გრძელი და ქვემოთა წინ წამოწეული. იმისი პირის ნახვევი ერთობ დიდი იყო, ამასთანავე მისი სპილოს ძვალსავეთ თეთრი და მაგარი კბილები აღტაცებაში მოიყვანდა კაცს. მკლავები, თუმცა შავი ბალნით ჰქონდა შემოსილი ბეჭებიდან ხელებამდე, მაგრამ ლამაზი მოყვანილი და ღონიერი ჰქონდა. მუხლები და ფეხები კიდევ უფრო ღონიერი ჰქონდა, ხელ-ფეხი ლამაზი, ცერები ხელზედაც და ფეხზედაც ჩვენ ცერებზე უფრო გრძელი. ეს ალბათ იმიტომ, რომ ხეებზე მარდათ ეცოცნა და თავი შეემარებინა. ტანზე გარეული ცხერის ტყავი ჰქონდა წამოგდებული, ფეხებზე არა ეცეარა, გრძელი და შავი თმა მხრებზე ჰქონდა გადაშლილი და უკან შეკრული, რომ თვალებზე არ გადაშლოდა.

ის სწრაფათ გაჩნდა თავის პატარა შეილთან და ბავში უცბათ ხელში აიყვანა; ამ დროს უკანიდან ხმელი ტოტების შრიალი მო-

ესმა, მიიხედა და დაინახა აფთარი. საცოდავი დედა შიშისაგან გაშრა. აფთარი თავის ყომრალი ფერით და დიდრონი ეშვებით დიდ მოზრდილ მგელს ჰგევანდა. ის ვეფხვზე და დათვზე არა ნაკლები საშიშარია იმიტომ, რომ ძალიან ჩუმად იცის მიპარვა. უეჭველია ეს ეპარებოდა მძინარე ბავშვს და მოტაცება უნდოდა.

დედა მალე მოვიდა გონს და აფთარმა ფეხის გადადგამაც ვერ მოასწრო, რომ ქალი თავისი ბავშვით ხეზე შეეცოცა. ის ცალი ხელის და ფეხების შემწეობით ისე მალლა ავიდა ხეზე, რომ აფთარი ველარას აწებდა, მაგრამ მხეცი მაინც არ შორდებოდა; ხტოდა და კბილებს აკრატუნებდა. ამ დროს ხიდან საშინელი ყვირილი მოისმა, ედოას დედა თავის ქმარს უძახდა, რომელიც იქვე ახლო იჯდა. ქმარმაც ხმა გასცა, და ხტუნვა-ხტუნვით ერთი ხიდან მეორეზე მოუახლოვდა ცოლსა და შვილს. ისიც ისეთი ტანთ მოსული, ჩასხმული და ღონიერი იყო, როგორც მისი ცოლი, მაგრამ ბევრათ უფრო მაღალი ტანისა. იმასაც გარეული ცხვრის ტყავი ეცვა, წელზე თასმა ეკრა და ქამარში გრძელი ტარხანი ქვის ცული ჰქონდა ჩარქობილი. ამ იარაღს მხოლოდ ღონიერი ადამიანი თუ იხმარებდა. მაშინდელი კაცი უშიშრათ მიუახლოვდებოდა მხეცს, რაც უნდა გაზრახებული ყოფილიყო ეს აფთარი. მაგრამ ქალსაცა და კაცსაც ძალიან შიოდათ, უნდოდათ რაც შეიძლება მალე მოეღოთ ბოლო აფთარისთვის და წასულიყვენ თავიანთ გამოქვაბულში, რომელიც იქვე ახლოს იყო. კაცმა მალე მოძებნა ერთი გრძელი, სხვილი ტოტი, მოტეხა და საჩქაროზე ძირს ჩამოვიდა, ერთი დაკვრით ძირს დასცა აფთარი და თავისი მაგარი და მძიმე ქვის ცულით თავი შუაში გაუპო. დედა-შვილი ხიდან ჩამოხტნენ. ისინი სრულიად აღელვებული არ იყვნენ ამ საშიშარ მდგომარეობით, რადგან ეს იმათთვის ჩვეულებრივი მოვლენა იყო.

ეს ბალნით შემოსილი ღონიერი კაცი და, თუმცა გამხდარი, ჯანით საესე დედაკაცი თავისი შვილით, რომელიც დედას მხარზე ჰყავდად მიკრული, ჩქარი ნაბიჯით წაყიდნენ მდინარისაკენ. ისინი განთავი-

რადგან შემწვარი კაკლის დამტვრევა უფრო ადვილი იყო, მამაკაცი სიამოვნებით ატრიალებდა წვეტიანი ჯონით დიდრონ ნაქერ ხორცს, რომელიც ნაკვერჩხლებზე იდგა შესაწავათ. ეს კაცი და ქალი ახალი ჯვარდაწერილები იყვნენ და მათი პირველი შვილი ედო იყო. ისინი დღიურათ ცხოვრობდნენ, იკვებებოდნენ იმით, რასაც ცოლი ხილს მოაგროვებდა ტყეში და ქმარი ნანადირევს მოიტანდა. ახლა ბევრი საქმელი ჰქონდათ. მღვიმეს შესავალი მაგრათ იყო დახურული და სრულიად დამშვიდებულებს შეეძლოთ ჰამა და ძილი. იმათ თავიანთი მაგარი კბილებით უცბათ შექამეს მომზადებული ფაშა და დიდ გროვა ფოთლებზე (ეს იყო იმათი ლოგინი) წამოწვეს დასაძინებლათ.

დალამდა. მღვიმეს გარშემო რაღაც მოუსვენრობა იყო. ამ სიბნელეში სხვა-და-სხვა ხმაურობა მოისმოდა, ეს იყო სწორეთ ის დრო, როცა ორ-ფეხი მტერი ე. ი. კაცი შეხიზნული იყო მღვიმეში და ოთხფეხი პირუტყვი-კი, რომელსაც ეწინოდა კაცისა, თავისუფლათ გამოდიოდა საძოვრათ ან სანადიროთ. ზოგი გემრიელათ შეექცეოდა მშვენიერ ნოყიერ ბალახს და ზოგი-კი უდარაჯებდა ჯოგიდან ჩამორჩენილ ოთხფეხს. გარეული კამბეჩის ან ცხენ-ირმის ფრუტუნის და დრო-გამოშვებით სხვა შეშინებული პირუტყვის ღრიალი მოისმოდა. მაგრამ ეს პირუტყეები საშიშარი არ იყვნენ ადამიანისათვის, რომელთაც ახლა მოსვენებით ეძინათ გამოქვამულში. მღვიმეს ვიწრო შესავალი გამაგრებული იყო დიდრონი ლოდებით. კერაში — მთელი ღამეები ცეცხლი არ გაქრებოდა ხოლმე და ეს იყო საუკეთესო მცველი მღვიმეს მცხოვრებლებისა.

III

ნ ა დ ი რ მ ბ ა

ედო თანდათან იზრდებოდა, როგორც ყველა ბავშვები, მაგრამ ის ახლანდელ ბავშვებზე ბევრათ უფრო ღონიერი და ჯანმრთელი იყო. ედო პატარაობითვე შეელოდა თავის დედ-მამას, რო-

გორც-კი მზის შუქი შეანათებდა იმათ გამოქვაბულში, ის ზეზე იყო. წამოდგებოდა ფოთლების თბილ ლოგინიდან, ვადიცვამდა მხეცის ტყე-ვის ტანისამოსს და ცეცხლის გაჩაღებას მიჰყოფდა ხელს: დააყრიდა ხველ ტოტებს ნაცარში ჩაფლულ ცეცხლს და გულმოდგინეთ უბერაედა. თბილ ნაცარში კიდევ ჩაფლული იყო ხორცის ნაჭრები, დედ-მამა წამოდგებოდენ, შეჭამდენ ამ თბილ და ნოყიერ საჭმელს და სარჩოს საძებნელათ წავიდოდენ ტყეში; ედოს, რადგან ჯერ პატარა იყო, მღვიმეში დასტოვებდენ ხოლმე და შესაეაღს მაგრათ ლოდებით და ქვებით გაამაგრებდენ, რომ რამე გარეული პირუტყვი არ შესულიყო. მაგრამ დღისით, რომელი მხეციც დარჩებოდა გარეთ, ისინიც დაბურულ ტყეში მიზობდენ და მარტო ღამით გამოდიოდენ სანადიროთ.

როდესაც ედო იმდენათ წამოიზარდა, რომ თავისით შეეძლო სიარული და სირბილი, ისიც დედასთან ერთათ მიდიოდა ტყეში და თხილის და სხვა-და-სხვა ტყის ხილის მოკრეფას და მოგროვებას შეელოდა. ის ძალიან ფრთხილათ დადიოდა, ყურს უგდებდა ყველა ხმაურობას, ფეხის ხმას და შრიალს, თუ ეინიცობაა რამე საექვეა ღრი-ალს ან ფეხის ხმას გაიგონებდა, ის უტბათ მარჯვეთ მაღალ ხეზე აეარდებოდა და იქიდან უშიშრათ გამოიცქვროდა. როდესაც უფრო გამაგრდა და წამოიზარდა, ხეებზედაც ისე მარჯვეთ და სწრაფათ ხტოდა და ცოცაედა, როგორც დედამიწაზე. ის, რასაკვირველია, დედაზე უფრო მსუბუქაც და მარჯვეც იყო და ამიტომ ხშირათ დედა იმას აგზავნიდა ხოლმე მაღალ ხეზე ხილის დასაკრეფათ. რასაც-კი მოჰკრეფდენ და მოაგროვებდენ წნელისაგან მოწულ კალათით სახლში მიჰქონდათ. თხილი ტყეში ყოველთვის-კი არ არის, მაშინ დედა მისი მხალს დაეძებდა ან ბალახის ძირებს თხრიდა ხოლმე. ზოგჯერ დედა-შვილი თევზებსაც იჭერდენ წნელით მოწული ბადეთი. ედო ხშირათ წყალში ჩადიოდა, რომ ბადე, რომელიც ჩვენებურ მოსასმელ ბადესა ჰგავდა, კარგ ადგილს დაედგა. ამასობაში იმან მშვენიერი ცურეაც ისწავლა. დედა ძალიან სიყვარულით და აღფრთხი-

ნათ ექცეოდა ედოს, მაგრამ ისეც მოხდებოდა ხოლმე, რომ თუ რამე ურჩობას გამოიჩენდა, ან რომელიმე საშიში მტრის მოახლოების დროს გაუფრთხილებლათ მოიქცეოდა, დედა წნელით მწარეთ მისტყუებდა.

ედოს სახლშიც ბევრი საქმე ჰქონდა, მეტადრე მაშინ, როდესაც მას გაუჩნდა ჯერ ძმა და მერე და. დედა ხშირათ ამ პატარა დაძმის მომვლელათ ედოს ტოვებდა ხოლმე სახლში და თითონ-კი ტყეში მიდიოდა. ეს ედოს თუმცა არ მოსწონდა, მაგრამ ის ისე შეჩვეული იყო მორჩაილებას, რომ დიდი სიფრთხილით და გულმოდგინეობით ასრულებდა თავის მოვალეობას.

ამ ლალაობაში ედო თან-ღ-თან უფრო მაგრდებოდა ღ ღონე ეძლეოდა, იმას იმედი ჰქონდა, რომ მამა ყურადღებას მიაქცევს იმის ღონეს და თავისთან ერთათ ტყეში სანადიროთ წაიყვანს ხოლმე. ედოს დედა ძალიან უყვარდა, მაგრამ მამისა-კი რალაც აღტაცებული პატივისცემა ჰქონდა. ის ხედავდა, რომ ოჯახს მამა ჰკვებავდა, ყოველ დღე შორს მიდიოდა და დიდრონი ნაჭერი ხორცი მოჰქონდა ხოლმე. ის ცნობის-მოყვარეობით შინჯავდა მოტანილ ნადირს, ცდილობდა ხელში მძიმე კომბალი ან ქვის ცული აეღო და ჩუმ-ჩუმათ ქვის შუბის ხმარებას სწავლობდა. ედოს ძალიან გაეხარდა, როდესაც მამამ პირველათ უთხრა, ხეალ სანადიროთ წაგიყვანო, მაგრამ ამ სიხარულს ის ვერ აცხადებდა და ძალიან ჩაფიქრებული იყო. იმას ესმოდა, რომ მამას გასართობათ-კი არ მიჰყავდა, არამედ იმიტომ, რომ ესწავლებინა უპირველესი ხელობა, რომლითაც თავისი ოჯახი უნდა ეკვება; იმათ დროში კაცი, თუ ნადირობით ვერ იშოვნინდა საზრდას, მშვიერი უნდა მოემკვდარიყო, რადგან შინაური პირუტყვი არ ჰყავდათ და ხენა-თესვისა ხომ სულ არაფერი ვაგებოდათ.

მამამ აუხსნა ედოს, თუ როგორ უნდა მოეძებნა ყმაწვილს ნადირი, როგორ უნდა მიჰპარეოდა, შუბი როგორ უნდა დაემიზნებინა, როგორ უნდა გაეტყუებინა და ნაწილ-ნაწილ დაეჭრა. ყველა ესენი, რასაკვირველია ადვილი არ იყო. ამას გარდა კაცს მაშინ თითონვე უნ-

და ეძებნა ნადირი, რადგან ძაღლები არა ჰყავდათ. ფეხის ნაწილით, დამტვრეული ტოტებით და ბაღნით უნდა გცნოთ თუ რა ნადირს გაუფლია ამ ადგილას. ისიც კარგათ იცოდნენ, თუ რომელ მხეცს რა ბაღნის უფრო უყვარს, სად უფრო ხშირათ სძოვს და წყლის სასმელათ სად მიდის. ნადირი მაშინ ბევრი იყო, მაგრამ რადგანაც იმათ კაცს გარდა კიდევ სხვა ბევრი მტერი ჰყავდათ, ამიტომ ისინი ძალიან ფრთხილათ იყვნენ.

გარეული ხარი, გარეული კაშბეჩი, ცხენი და ირემი ფარა-ფარათ ძოდნენ ხოლმე და ყველაზე ღონიერ ხედს თვალი ეჭირა, რომ ორ-ფეხი ან ოთხფეხი მტერი არ მიჰპაროდათ. მეთვალყურე თუ ვისმეს დაინახავდა თავის ამხანაგებს ხმას მისცემდა, ანიშნებდა და მთელი ფარა ერთათ შეგროვდებოდა. თუ ვინიცობაა მტერი საშიში იყო როგორც ვეფხვი, ანუ დათვი, ისინი საბრძოლველათ მოემზადებოდნენ ხოლმე. მაშინდელი მონადირე დაინახავდა თუ არა ნადირს, ფრთხილად გასწევდა მისკენ და პირს მიუშევრდა ქარს, რომ სუნით ნადირს არ ეგრძნო ადამიანის მიახლოვება. როცა მიეპარებოდა, დამიზნებული კომბალი, ანუ ქვის შუბი უნდა დაერტყა. ძალიან დიდი ძალა და თვალის სისწორე იყო საჭირო, რომ ამისთანა მოუხერხებელი იარაღით კაცს ნადირი მოეკლა. ხშირათ უხეიროთ ნასროლი შუბი ვერ მიაღწევდა ხოლმე მიზანს; შეშინებული მხეცი მარჯვეთ გაიქცეოდა და თავს აიცილენდა საკვილის. ზოგჯერ მარჯვე და ღონიერი მონადირეც ვერ მოახერხებდა ნადირის დაჭერას და უნდა სხვა-და-სხვა ეშმაკობით და მოხერხებით მოეტყუებინა. ეღო ამავებს სუყველაფერს თვალყურს ადევნებდა და სწავლობდა, რომ შემდეგ ეს ცოდნა თითონ გამოეყენებინა.

ქ. მ—სა.

(შემდეგი იქმნება)

ძაღლი და ლომი.

ქალაქ ჰარიზის სოლოლოგიურ ბაღში ერთ გალიაში დაამწყვდიეს ლომი და მკეპებარი ძაღლი. ლომის ლეკვი სულ ჰატარა იყო და ძაღლთან ერთად გამოიხარდა. ამით ერთმანეთთან დიდი მეგობრობა გაძარტეს.

სძირათ ძაღლი მიიღებდა ლომთან და ხან ფაფარში წვდებოდა და ხან ეურეის უწყდა. ჰირუტეების მეფე არა თუ ნებეს აძლევდა ეცუელქნა ძაღლს ასე, ჰირ-იქით თავს იხრიდა კმაყოფილების ნიშნით. ძაღლის ცქციტობა და მარბობა თითქოს ასიაძოვნებდა კიდევ. სოგჯერ ლომი თითონ დაუწყებდა ძაღლს თამაშობას: დაწვებოდა გულ-აღს და ჩაისუტებდა ძაღლს თავისი ძმლაური კლანჭებით, მაგრამ ძაღლს სულაც არ ეშინოდა ლომისა. ლომი წვებოდა ძაღლთან ახლო და გაიღვიძებდა თუ არა დაუწყებდა მას თამაშობას. ხოლო საჭმლის დროს ესენი განშორდებოდნენ, წაყიდოდნენ სხვა-და-სხვა მხარეს და როცა მიიღებდნენ თავ თავიანთ უღუფას არა თუ ერთმანერთს არ წაართმევდნენ შურის თვალთაც არ გადახედავდნენ.

ერთხელ შეცდომით ძაღლს სორცი მიუგდეს და ლომს ჰური. ლომმა გაკვირებით შესედა თავის მეგობარს, მაგრამ ამას დაღრუნა, დაჰქუვა და სორცი მის თვალწინვე გაასადა. ლომს იქნება ეწეინა კიდევ, მაგრამ მეგობარს მოუთმინა და მათი ერთობა ამითი არ დარღვეულა.

ცოტა ხანს შემდეგ ძაღლი ავით განდა და მოკვდა. ლომი ძაღლიან სწუსდა და წაძღაუწუმ საცოდავით ღრინავდა, ბოლოს სულ მოიწეინა, აღარაფრის ხალისი აღარა ჰქონდა. თანდათან ხმა წაუვიდა, ღონე მიეღია, მხეცების უფროსებს შეემინდათ არ მოკვდესო და მოუძებნეს სხვა ძაღლი, რომელიც წინანდელს გვანდა ფერთაც და სიდიდითაც. გალიიდან რომ უჩვენეს ლომმა შესედა, სიბრწით თვალები ახეთო, საძინლათ დაიდრიალა, გაიძვირა ტოტები და გამოუშვა ჰრქვალეები.

მათ მოძულელებს ევინათ რომ ეს-ეს არის ლომი მოვატყუეთო და მსოფლით იმიტომ არი გაბრახებული, რომ ძაღლის დაბმულს სედავსო, გააღეს გალიის კარი და ძაღლი შეუძკეს მასთან, მაგრამ ლომი მამინვე მივარდა ძაღლს და დახრხო. ის ნადვლობდა მეგობრის დაკარგვას და არა ძაღლისას.

ღრომაც ვერ უძკულა ამ ჰირუტეების ძეგეს და ნადვლამა გადაიტანა თან.

ქარი და მზე.

(რუსულიდან).

რთხელ მზე და პრისხანე ჩრდილოეთის ქარი შე-
ედავენ ერთმანერთს რომელი მათგანი უფრო დო-
ნიერია. დიდ ხანს იდავენ და ბოლოს გადაწვევიტეს გამო-
ეცადათ თავისი ძალა ერთ მკსავრზე, რომელიც იმ დროს
ცხენით მიდიოდა.

— შემომხედე, უთხრა ქარმა, როგორ მივაფრინდები იმ
კაცს და ერთ წუთში მოვაგლეჯე მას წამოსასხამს.

თქვა ესა და დაჯბურბ რაც ძალი და ღონე ქონდა, მაგრამ
რამდენათ მეტათ უბერავდა ქარი, იმდენათ უფრო ძაგრა ეხვეო-
და მკსავრი თავის წამოსასხამში, ძართაღია კრულვა შეუთვა-
ლა ცუდ აძინდს, მაგრამ მანც წინ მიდიოდა და მიდიოდა.
ქარი მძებნვარებდა, წსუოდა, წვიმას და თოვლს აერიდა სხ-
წედლ მკსავრს; მკსავრმა დასწეველა ქარი, გაუყარა მკლავი
წამოსასხამში და ხედ შემოირტვა სარტყელი. ახლა-კი და-
რწმუნდა ქარი, რომ მისი მოგლეჯა არ შეიძლებოდა.

მხემ რა ხანა ქარის უღონობა გაიღიმა, გამოიჭვრიტა

ღრუბლებიდან, გაათბო, გაამძრვლა მიწა და მასთან ერთად
საწყაღი, თითქმის გაყინული, მგზავრი. მგზავრმა რომ იგრ-
ძნო მზის სხივების სითბო განმსწევდა, დალოცა მზე, პერე
გაიძრო წამოსასხამი, შეახვია და მიაკრა უნაგირს.

— სედავ? უთხრა მშვიდმა მზემ ძრისხანე ქარს: მო-
ფერებით და გულ-კეთილობით კაცს უფრო გააბედნიერებ,
ვიდრე ძრისხანებით.

კატა მიქელაძე.

ორფეი და ევრიდიკე.

(ოვოდისი)

ყლის ღმერთის ეაგრის შვილი ორფეი ძველ დროში სახელ განთქმულ მომღერლათ ითვლებოდა. ორფეის სამშობლია ქვეყანა ფრაკია სამართლიანათ ამაყობდა თავისი სახელოვანი მომღერალით. ორფეის ნაზი და ნარნარი ხმა მთელ ქვეყანას ჰხიბლავდა. მთელი ფრაკია სულ-განაბული ყურს უგდებდა, როცა ორფეი სიმებს ჩამოჰკრავდა და გასაოცრათ ჩანგს ააქვლებდა.

ორფეის მეუღლე ევრიდიკე მთელ ფრაკიაში შესანიშნავი ლამაზი და ხასიათებით სათნო ქალი იყო. ცოლ-ქმარს ერთმანეთი გაგიჟებით უყვარდათ. ერთხელ ევრიდიკე ამხანაგ ქალებთან მინდორში ყვავილებს აკროვებდა. უეცრივ მან ფეხი დაადგა ბალახებში ჩამალულ გველს, რომელმაც თავისი შხამიანი ენით დაჰკბინა ორფეის საყვარელი მეუღლე. ევრიდიკე მყისვე გარდაიცვალა. ამხანაგები გულ-ამოსკენით დასტიროდენ უღროთ გარდაცვალებულს და საცოდავის ქეთინით აწუხებდენ მთა და ბარს. ორფეის მწუხარებას საზღვარი არა ჰქონდა. ძვირფასის მეგობრის დაკარგვით ზარდაცემული ორფეი სრულიად განმარტოებულ ცხოვრებას მიეცა და თავის უსაზღვრო მწუხარებას მხოლოთ ჩანგის სიმებს ამცნებდა. ყოველ დღე, დილიდან დაწყებული ვიდრე საღამომდის, საღამოდან ვიდრე

დილამდის, განმარტოებით იჯდა მდინარის ნაპირას საცოდავი მომღერალი და თავის უნუფეშო მწუხარებას ჩანგის სიმებზე აქარებდა, ხოლო ისეთი ნაზი და გულ-საკლავი კლოთი, რომ მხეც ნადირნი, ფრინველთა გუნდი და თვით პიტალო კლდეებიც-კი მწუხარებას ეძლეოდნენ.

კარგა ხანმა განელო, მაგრამ ორფეიმ სულის სიმშვიდე ვერ მოიპოვა, მას უფერიდიკოთ სიცოცხლე შეუძლებლათ მიაჩნდა. ამიტომ საბრალო მომღერალმა გადასწყვიტა თავისი უსამზღერო მწუხარება „საიქოს“ ბრძანებლისათვის შეეჩივლა და ძვირფასი მეგობარი „სააქოს“ დაებრუნებინა, მართლაც ორფეიმ თავის განზრახვა სულ მოკლე ხანში სისრულეში მოიყვანა. დიდის დაბრკოლებით და გაქირვებით ორფეიმ განელო „საიქოს“ სახითათა გზები და „მიცვალეულთა სამეფოს“ ბრძანებლის წინაშე გამოცხადდა სათხოვრათ.

„ყოვლათ შემძლებელია ღმერთო და დიდებულო „საიქოს მპყრობელი!“ დაბალი ხმათ დაიწყო ორფეიმ: „გვეედრებით დამიბრუნოთ ჩემი გულითადი მეგობარი, ჩემი უძვირფასესი და უსაყვარლესი ვერიდიკე, რომელიც ვეელის გესლიანმა ენამ უღროთ გამოასალმა სიცოცხლეს. სული და გული მეხუთება, გონება მეხშვის, სინათლე სიბნელით მეცვლება, სულიერათ ვიტანჯები, სიცოცხლე მეწამლება, გვეედრებით შემიბრალოთ და დამიბრუნოთ ჩემი ძვირფასი მეგობარი, ჩემი ჭკუნეის და მწუხარების თანამოზიარე ვერიდიკე!“ ამ სიტყვებით ემუდარებოდა ორფეი „საიქოს“ ბრძანებელს და თან ჩანგის სიმებს საცოდავთ აკენესებდა. მიცვალეულებთა აჩრდილები სიბრალებით აღიესენ და უცეცხლოთ იწოდნენ ორფეის მწუხარებით. „საიქოს“ თვითმპყრობელი და მეუღლე მისი პერსეფონა გულამოსკენით ტიროდნენ ორფეის ჩანგის სიმთა ქლერის სამგლოვიარო ხმის მოსმენით. ღმერთებმა შეიბრალებს ორფეი და ნება დართეს ვერიდიკა წაყვანა, მხოლოთ იმ პირობით-კი, რომ ვიდრე იკინი „სასინათლოს სამეფოში“ არ გავიდოდნენ ორფეის უკან არ

მოხებენა, წინააღმდეგ შემთხვევაში ღმერთების წყალობა სამგლო-
ვიაროთ გადიქცოდა, ევრიდიკე ისევ სიცოცხლეს გამოესალმებოდა.

ორფეი და ევრიდიკე განარებულნი დაბრუნდნენ „სააქაოსკენ“.
ორფეი წინ მოუძღოდა სახიფათო ბილიკებზე თავის საყვარელ ევ-
რიდიკას. მთელი გზა სახელოვან მომღერალს ფიქრიდან არ განუშო-
რებია ღმერთებისათვის აღთქმული პირობა მგზავრები ის იყო „საინ-
ნათლოში“ უნდა გამოსულიყვენ, რომ ორფეიმ ევრ მოითმინა და
თავის საყვარელ მეგობრისაკენ მოიხედა. ევრიდიკე მყისვე გარდაც-
ვალა, ორფეის ტანჯვას და ეაებას საზღვარი არა ჰქონდა. მან გა-
დაწყვიტა ხელმეორეთ ჩასულიყო „საიქიოს“, მაგრამ საუბედუ-
როთ ღმერთებმა ეს არ ინებეს და საიქიოს ჩასვლა ორფეის
აღუქრძალეს. ამნაირათ ორფეი სამუდამოთ განშორდა საყვა-
რელ მეგობარს, ძვირფასს ევრიდიკეს. ჰქუნეა მოცული ორფეი და-
ბრუნდა ფრაკიაში და მთელი დღეები განმარტოებით აფარებდა თავს
დაბურულ ტყეებს, სადაც ერთათ-ერთი მისი მანუგეშებელი იყო ჩან-
გი, რომლის სიმების საცოდავი გმინეა არე-მარეს ატყვევებდა. მთა,
ბარი, კლდე და ღრეები მუდამ ღღე იხიბლებოდნენ ორფეის საცო-
დავი სრმთა ჟღერით.

ერთხელ ორფეი ჩვეულებრივ იჯდა განმარტოებულ ბექობზე
და მწუხარე ხმით აჟღერებდა სიმებს. ხეები ერთიანათ იხიბლებოდნენ
ჩანგის ნარნარი ხმებით და თავის ჩეროს უხვათ აწვდიდნენ დიდებულ
მომღერალს. პატალო კლდეები გულჩათხრობილნი შეჰყურებდნენ სა-
ცოდავ მომღერლის სიმთა ჟღერას. ფრინველთა გუნდმა დასტოვეს
ბუდეები და დიდებულ მომღერალს გულ-ნატკენათ თავს დასტრია-
ლებდნენ. მხეცებიც განშორდნენ თავიანთ ხერგლებს და სულ-გან-
ბულნი ყურს უკდებდნენ საკვირველ ხმებს. ამ დროს მახლობელ
მთებში ფრაკიელი ქალები დიონისე ღმერთის სახსოვრათ დღეობას
იხდიდნენ. შემოვსმათ თუ არა ორფეის სიმღერა, მოდოესასწაულენი
მოგროვდნენ და ლანძღვა-გინებით თრევა დაუწყეს დიდებულ მო-
მღერალს. ფრაკიის ქალები მეტათ ჯავრობდნენ, რომ ევრიდი-

კეს სიკვდილის შემდეგ არც ერთი ფრაკიელი ქალი დიდებული მომღერალს სიყვარულის ღირსი არ გახდა. ორფეი ქალების ლანძღვაგინებას სრულიად ყურადღებას არ აქცევდა, იგი გულმოდგინეთ თავის ჭმუნვის განმაქარებელ ჩანგის სიმებს გასაოცრათ აქლერებდა, ქალები ამის გამო თან-და-თან უფრო ჰბრაზობდნენ. ბოლოს ძალმომრეობასაც მიმართეს და დაუშინეს საცოდავ მომღერალს ქევი. ორფეი არც ახლა შედრკა, იგი ისევ ევრიდიკეს სახელის ხსოვნას სიმთა ქლერით აღიდებდა. ქალები ერთიანათ შემოესიენენ დიდებულ მომღერალს და შეუბრალებლათ სცემდენ ქეებს, ჯოხს, და ერთი სიტყვით, ყველაფერს რაიცა-კი მოხვდებოდათ ხელში. ორფეი სიმებს მაინც ხელს არ აშორებდა, ხოლო გააფთრებული ქალები უფრო და უფრო მეტი სიმხეცით უსისხლებდნენ თავ-პირს საცოდავ მომღერალს. უდიერი ცემისაგან დაღუმდენ ბაგენი, რომელნიც სულ ერთიანათ ატყევედნენ ჴთელ უსიტყეო და სიტყეიერ ბუნებას. ორფეიმ სამუდამოთ დახუჭა თვალები და განუტყევა თავისი მრავალ-ტანჯული სული.

ორფეის სიკვდილმა დედამიწა მწუხარებით შეიპყრო. ფრინველთა გუნდი საცოდავათ დასტიროდა უდროოთ გარდაცვალებულს. მხეცები თავ-ჩაკიდულნი გლოვობდნენ საყვარელ მომღერალის დაკარგვას. პიტალო კლდეები ცხარე ცრემლებს აფრქვევდნენ დაობლებულ ჩანგის სიმებზე. ხოლო ფრაკიის ქალები-კი უსირცხვილოთ ჰკევდნენ და ამახინჯებდნენ ორფეის უგრძობ გვამს. დაობლებული ჩანგი და ორფეის სხეულისაგან განშორებული თავი გამოჯაერებულმა ფრაკიის ქალებმა მდინარე ჰებრის ზვირთებს შეუერთეს.

მაგრამ დახე საკვირველებას! მდინარის ზვირთებში მომცურავე ჩანგი თავის თავათ აქლერებს სიმებს და ნაწი და გულის ჩამთუთქველ ხმებს წყლის ნაპირებს აწედის, ენა-კი მოკვეთილ თავში ოდნავ გასაგების ხმით ბუტბუტებს და მომღერლის მწუხარებას ქეყანას ამცნებს. მდინარის ნაპირები მწუხარებით ბანს აძლევენ ზვირ-

თებში ამონაკენეს ჩანგის ქლერას. ამნაირათ დაობლებული ჩანგი და ორფეის თავი განუყრელათ მოგზაურობენ მდინარე ჰებრის ზვირთებში. ხოლო მრავალ-ტანჯული მომღერლის, სული გარდასახლდა საიქიოს, სადაც შეუერთდა თავისი ძვირფასი მეგობრის ევრიდიკეს სულს და მას შემდეგ ერთმანეთს არ განშორებია.

ა. უემისთაქელი.

— მე, ბატონო ჩემო, ჰარიხელი ვარ და ჩვენ თავ-
სიანი ხალხი ვართ. ნება მომეცით დავთმოდო ეს ადგილი.

სანამ მძიმე თავის დაკვრით ერთი-მეორეს უთავსებდა
საჯარძელს, კარი გაღო და შემოვიდა ახალი მკვარში, დაჯ-
და ცარიელ საჯარძელში და ემძაუროთ ჭკითხა:

— აგრე ცხარეთ რასე ლაპარაკობთ, ბატონებო?
ზისუხათ მოისმა საერთო სიცილ-ხარხარი.

სამ დღეში როგორ ააშენეს ქალაქი.

ამერიკაში სამ დღეში ააშენეს ერთი ქალაქი ჰარონ-
სიტა. ზირველათ აშენდა დიდი სახლი—გასეთის რედაქცია
და იმ დღესვე გამოვიდა გასეთი, რომელიც ათი-ათასი ეგზემ-
ლიარი დაბეჭდა. მერე ააშენეს ბანკი, მას მოჰყვა რესტო-
რანი, გახსნეს რამდენიმე მაღაზია, მერე ააშენეს სახლები
ქიქებისთვის და ვუქილებისთვის. მესამე დღეს დილით გა-
ისხნა ფოსტის კანტორა. ნახევარ წელიწადს შემდეგ ათი-
ათასი მცხოვრებელი აღმოჩნდა ამ ქალაქში.

ამერიკის ქუჩებში ისე სწრაფათ დაიარება ცხენით
მტარებელი (კონკა), რომ ფენით მოსიარულე ვერ უძცავს
გზას და ბევრი უბედურება მოხდებოდა, რომ ამერიკელები
გამჭრინახები არ ეოფილიყვენ და არ მოეგონათ აქის ასაც-
დენტო რაიმე ღონის-ძიება და აი «კონკას» წინ გაუძართეს
ისეთი ბადეები, რომ ვინც ვერ მოასწრებს გსიდან გადა-
სვლას მაძინვე ჩავარდება ამ ბადეში და სანამ კონკა არ მივა
სადგურსე ეს დაუდგურობის მსხვერპლი ქანაობს ბადეში.

აკროსტიკი.

(წამოდგენილი დ. თომასკელისაგან).

ფასი დიდი აქვს მის ნაშრომს,
 უმანკო პაწა მწერია,
 ტკბილ-სუნნელოვან მასალით
 კაცთ გული აუძგერია;
 აკელაპტაროს ნაშრომი —
 რჯულ-წესათ მას უწერია!..
 იკიცხვის ხშირათ, რადგანაც
 ბრიყვთა მოისრე მტერია!..

ისტორიული აკროსტიკი.

(წამოდგენილი სოლომონ გაშაძესაგან).

განქრა ის გმირი, ვისაც ოდესმე
 სამშობლოსათვის უძგერდა გული,
 არ შურდა მასთვის ძალა და ღონე,

არცა სიცოცხლე კელაე განწირული;
კეთილის ნაცვლათ თვის სამშობლოდან
აე მოძმეთაგან გაძევებული,
ძილის დროს იგი მამულს ემსხვერპლა
ეგრეთ მტარვალთგან გულ-განგმირული.

ა ნ დ ა ზ ე ბ ი.

(წარმოდგენილი გ. ბოკუჩიასაგან).

რაც რომ ავი საქმე ექენი, ყველა თავზე დამიბრუნდა;
ორმო ეთხარე, თვით ჩაეარდი, დამეყარა ქვა და გუნდა.

როცა შენი არ იხარჯვის, სხვისას ლხინსა რა ჯობია;

კვიცი რომ კაცს ეზრდებოდეს, ცხენი არ დაეკაეება.

გ ა მ ო ც ა ნ ე ბ ი.

(წარმოდგენილი მისკანგე).

დედასა შეილი ეყოლა და მისცა გადარეულოსა,
ასე ტირის და იძახის: „ვაი, რა გაზრდის წყეულოსა.

ანი ანური, ბანი ბანური, წითელი კაი ანური;
მოიწყობა მოიშლოება, მოწყინდება სიარული.

№ IV გამოცანებისა.

გამოცანები: 1) ბაყაყი, 2) მიწა, 3) ცეცხლი, 4) ნეეს და ძაფი.

აკროსტიხი: შოთა.

აკროსტიხი და გამოცანები ახსნეს ასკანის ორ-კლასიან სკოლის მოწაფეებმა: ბ. ნინძემ, ს. სეფერთელაძემ, გ. თაგართელაძემ, გ. თაღაკაძემ, გ. ჩაგლეჭიძემ, ს. სირაძემ და ა. ტყეიტინაძემ.

რედაქტორ-გამომცემელი ან. თუმანიშვილი-წერეთლისა.

საქმაწვილო-ნახატებიანი ყუყუნალი

„ჯეჯილი“

წელიწადი მეთორმეტე

გამოდის 1901 წელსაც თვეში ერთხელ იმავე პროგრამით, როგორათაც აქამდის.

ჟურნალი „ჯეჯილი“ მიღებულია თფილისის საეპარქიო და კავკასიის ოლქის სამოსწავლო რჩევებისაგან სასწავლებლების საქითხველოებში საკითხავათ.

ჟურნალი „ჯეჯილი“ თფილისში დატარებით ღირს 4 მან. თფილისს გარეშე გაგზავნით 5 მან. ცალკე ნომერი 50 კაპ.

ხელის მოწერა შეიძლება მხოლოდ წლით და ნახევარ წლით.

ხელის მოწერა მიიღება:

- 1) თფილისში — წერა-კითხვის გამ. საზოგადოების კანცელარიაში (Дворцовая ул. д. Груз. Двор., № 101), და თვით „ჯეჯილი“-ს რედაქციაში (Артиллер. ул. № 5, возле Кадетского корпуса).

ფოსტის ადრესი: *Въ Тифлиса, въ редакцію грузинскаго дѣтскаго журнала „Джеджили“.*